

Культурно-політичний місячник для
українців у Чеській Республіці
POROHY Kulturně-politický měsíčník pro Ukrajince v České republice

№ 12/2018–2019, рік XXVI–XXVII
č. 12/2018–2019, ročník XXVI–XXVII
www.ukrajinci.cz

пороги

Крим – це
Україна
Krym je
Ukrajina

ЧЕКАЛИ 333 РОКИ:

МАЄМО ПОМІСНУ ЦЕРКВУ!

Вселенський патріархат фактично визнав: гетьман Іван Мазепа – не розкольник. У 1686 році відбулося захоплення Української церкви Московією. Зараз можна сказати з висоти прожитого: це була частина гібридної війни з асиміляції України в рамках Московії. А визнання для нас – це справжня духовна перемога (Юрій Бутусов).

А також у номері: хроніка громади: допомога на Схід України; дипломата Максима Славинського СМЕРШ заарештував у Празі за... українську мову; український пластун, чеський та американський скаут Мирослав Григорієв; як обирати?; бандерівці й Чеський Малин: як було насправді?; якої підлості чекати від Росії по виборах; нові залізничні сполучення; зміни до чеського «Режиму Україна»; зростання квот; нові книги; Микола Гоголь та Чехія.

День Злуки у Празі: біля сотні учасників

«Живий ланцюг» на Карловому мості.

На вулицях чеської столиці українська громада провела масову акцію, присвячену до Дня Соборності. Збір був оголошений 20 січня на 13:45 на Кржіжовніцькій площі. Люди з українськими прапорами й іншою символікою долучилися до символічної акції єднання всіх чеських українців та друзів України – вони взяли за руки та утворили живий ланцюг єдності на Карловому мості. Акція відбулася на знак солідарності з Україною, де щороку символічно єднують живим ланцюгом Правобережну та Лівобережну Україну на мості Патона в Києві. Так місцеві українці долучилися до святкування проголошення незалежності УНР – IV Універсалу Центральної Ради, а також 100-річчя проголо-

шення Акта Злуки УНР та ЗУНР, яке відбулося 22 січня 1919 року на Софійській площі в Києві. Понад сотня учасників розгорнула українські та кримськотатарські прапори на Карловому мості через річку Влтава. Чимало людей прийшло разом із дітьми. Всі утворили «живий ланцюг», який розтягнувся у центрі мосту. Деякі з активістів тримали прапор України 30 метрів завдовжки та символічні плакати «Україна єдина».

День Злуки відзначили в Празі й іншими акціями. Так, історик та керівник академічних програм Центру визвольного руху України Володимир Бірчак прочитав лекцію у дискусійному клубі Посольства України. «100 років тому було закладено по-

чатки перших державотворчих ініціатив, повністю реалізувати які вдалося лише зараз: маємо самостійну державу, сильне військо, автокефальну церкву. Основною причиною поразки новоствореної української держави сто років тому був її одвічний ворог – північно-східний сусід, – розповів лектор. – Сучасну російсько-українську війну на Донбасі називають гібридною. Пострадянська «демократична» Росія насправді не вигадала майже нічого нового, хіба що пристосувала методи попередників до нових реалій». Історик проаналізував гібридну війну 100-річної давності, порівняв з війною сучасною та пояснив, як, незважаючи на все, 100 років тому формувалася УНР і яких помилок минулого вдалося уникнути Україні сучасній. Також дещо раніше, 13 грудня, в дискусійному клубі говорили про декомунізацію в Україні безпосередньо з головою Українського інституту національної пам'яті Володимиром В'ятровичем. Після прийняття пакету декомунізаційних законів в Україні змінилося дуже багато: було перейменовано понад 50 тисяч вулиць і площ, близько 1000 населених пунктів. Одних тільки пам'ятників Леніну демонтовано більше 1500. Адже саме російські більшовики сто років тому пішли війною на УНР й унеможливили її подальше існування й розвиток на довгі десятиліття. У цьому вони були спільні навіть зі своїми антагоністами-денікінцями, які прагнули відновлення Російської імперії і також не визнавали за українцями права на самостійну державу.

Вл. інф.

Чехія оздоровила дітей із прифронтових міст

Східноукраїнські діти за підтримки Чехії відпочивають влітку в Карпатах.

Триває співпраця української громадської організації «Ініціатива Е+» та Посольства Чеської Республіки в Україні. У звітному за 2018 відеоролику йдеться про атмосферу доброти, завзяття та любові, яка живе в цьому спільному проєкті. Адже завдяки підтримці з Чехії у літніх таборах у минулому році відпочило 249 дітей, чия життя війна розділила на «до» та «після». 158 дітей шкіл Станично-Луганського, Попаснянського районів, прифронтових Бахмута, Костянтинівки, Торецька, Маріїнки, Новгородського, 71 дитина загиблих та поранених захисників і 20 талановитих кримськотатарських дітей з окупованого Криму побували у Карпатах, здійснили поїздки західноукраїнськими містами та навколишніми визначними містами, як от Говерла чи Буковель. Зміни від 13 до 16 днів, п'ятиразове харчування, гарні локації та так насичена програма, що діти навіть забували дзвонити додому. Для

багатьох учасників табору це був перший подібний відпочинок. Вибір дітей здійснювався партнерськими організаціями у співпраці зі школами та волонтерськими об'єднаннями. Акценти робилися, зокрема, на психологічній та соціальній потребі. Оздоровчі табори були реалізовані завдяки коштам і гуманітарній допомозі Чеської Республіки та активним зусиллям волонтерів з організацій «Пласт» та «Ініціатива Е+». Реалізації таборів своєю роботою також посприяли керівники окремих табірних ареалів і Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України. Підтримка Чехією подібних проєктів триватиме і у цьому році. Загалом на подібні гуманітарні проєкти, освіту, розвиток громадянського суспільства в Україні Чехія витратила біля 8 мільйонів євро з 2014 року.

Вл. інф.

Нові надбання архіву Олега Павліва

Нові надбання бібліотеки Олега Павліва.

Опісля віднайденого Таємного архіву української еміграції в Чехословаччині і Франції, вістка про що облетіла діаспору у США і Канаді, звідти почали надсилати для фондів бібліотеки Олега Павліва з метою подальшого збереження та науково-дослідної популяризації й інші культурні надбання української еміграції.

Зокрема, українська діаспора із США та Канади надіслала в подарунок періодичні видання ЗУНР 1919 року та платівки українських капел і хорів в США 1960-1970 років. Серед декількох десятків українських періодичних видань часів державотворення УНР і ЗУНР в 1918-1921 роках прийшли такі періодичні видання, як: радикальний політичний часопис «Народ», газета «Свобода», часопис для українського стрілецтва «Стрілець», газета «Республіка», газета «Нове Життя» і газета органу повітового комісаріату «Стрийський вісник», які видавалися у 1919 році. Найціннішим серед вищезазначених часописів є 91 число газети «Республіка» зі зверненням до громадян ЗУНР президента ЗУНР д-ра Євгена Петрушевича і членів парламенту ЗУНР. Цей, як і інші вищезазначені часописи,

несуть в собі не тільки науково-дослідну, але історичну для України цінність, оскільки відображають в собі хроніку державотворення першої Української Республіки.

Серед українських екзильових післявоєнних платівок є цікавий альбом «Українські колядки» Капели бандуристок Спільки української молоді Америки (м. Детройт (США)) 1967 року видання, видану з нагоди 10-ї річниці існування Капели. На обкладинці зображений знімок Капели. Також гарною є платівка «Колядки і щедрівки» Українського хору «Дніпро» (м. Клівленд (США)) 1970 року видання, видану також з нагоди 15-ї річниці існування хору. Тут на обкладинці зображена ікона із Трушевич середини XVI ст. «Різдво Христове». Як зазначає Олег Павлів, у збереженні та популяризації культурних надбань України він бере приклад з професора Миколи Мушинки. «Він не просто намагається віднайти у фондах чеських національних архівів і бібліотек культурні надбання України з метою їх подальшого наукового дослідження, але передусім прикладає всіх зусиль, щоб ці надбання віднайти, отримати у власність і повернути туди, де їх справжнє

історично корінне місце – в Україну, щоб дослідники з України не були змушені долати тисячі кілометрів через кордони, але вивчали культурні надбання на Батьківщині. Я так само цього прагну», – каже Павлів.

В листопаді цього року письменника і перекладача Олега Павліва було нагороджено окремою відзнакою Премії ім. Волиняків-Швабінських при Фундації Українського Вільного Університету (м. Нью-Йорк, США) за вдалий переклад з чеської на українську мову книги «Погром проти українців в Польщі» («Лілія», 2017). Про нагороду представника української діаспори в Чехії писали в газетах української діаспори в США та Канади. Олег Павлів висловлює правдиві слова подяки за підтримку голові УІСР пану Віктору Райчинцю, а також Фундації УВУ за те, що вона належним чином оцінила його заслуги. Окрему подяку Олег Павлів висловлює теж уже покійному пану Теодору Волиняку.

Вл. інф.

Північморавська «Харита» відвезла «Миколая» на Схід України

Наприкінці 2018 року фонд «Харита ЧР» у рамках проекту «Заочне усиновлення» влаштував вже другу «Миколайську роздачу подарунків» дітям, які проживають у зонах бойових дій на сході України. Подарунки, правда, замість на Миколая 19 грудня приїхали аж 20-21 грудня. Дводенна затримка виникла через тривалу процедуру на словацько-українському кордоні, а також через пошкодження автомобілів під час довгої подорожі в мороз і поганими дорогами. Але це не вплинуло на радість дітей. Вони могли хоча б на хвилину забути про постріли із кулеметів, гранатометів або важкої зброї, які з настанням темряви звучать навколо них майже безперестанку. Завдяки чеським донорам вдалося вручити подарунки всім 80-ти дітям з бази даних, яка була опублікована на сайті Харити. 43 подарунки були готовими і упакованими у Чехії, а решта придбана у Києві за кошти, виручені під час збірки. Також були створені додаткові пакети для дітей із зони бойових дій, які не були в базі даних. Не забули про хлопчиків й дівчаток у дитячих будинках в Овручі, у Київській області та у Маріуполі. Загалом благодійники передали подарунки для понад двох сотень дітей, допомогли старшим людям придбати засоби гігієни, а одній багатодітній родині – встановити вхідні двері. Подарунки виїхали з Остравсько-Опав-

ської єпархії в суботу 15 грудня. Двоє волонтерів, Войта і Станда, завантажили автомобіль і вирушили у дорогу. Кілька разів їх завертали назад на кордоні, та, зрештою, впустили в Україну. В Києві разом з Веронікою, керівником Центру гуманітарної допомоги та розвитку, всі подарунки та інша матеріальна допомога досортовані та перевантажені у два автомобілі Міжнародної спілки волонтерів України, оскільки проїжджати блокпости на автомобілях із закордонними номерними знаками не можна. В Маріуполі пройшли ділові зустрічі, і звітні група попрямувала далі на північ уздовж лінії фронту до Світлодарська. Тут чехи зустрілися із військовими партнерами – СІМІС, без яких у зоні ООС неможливо пересуватися. Все повинно було відбуватися із дотриманням певних заходів безпеки – не світити фарами з настанням темряви, не залишатися довго в одному місці, не перебувати серед натовпу. Ось так Святий Миколай прийшов до дітей у Світлодарську, до села Луганське та до Воздвиженки. Дітки із радістю отримували ляльки, коляски, машинки, літачки, телефонні кришки, телефони, санки, ковзани, планшети, фотокамери, ноутбуки, матеріали для малювання, взуття, національний одяг, тапочки, м'які іграшки, книжки та інші маленькі чи великі радості – все, що вони замовляли у Свя-

Дитина отримує подарунок від Миколая і навіть не зважає на вибухи.

того Миколая. Ці дітки навіть не зважають на віддалені вибухи та постріли – частково через радість від подарунків, частково через те, що просто «звикли» до близькості війни. У Слов'янську чехи вручили решту допомоги і вирушили назад, на Захід. Дорогою заглянули у село Григорівка (Грігореука) в Молдові, де працюють проекти чеської Харити. Далі на Закарпатті, у отця Івана з Новоселиці неподалік Тячева, відзначили Щедрий Вечір за старим стилем. Роздача пакунків від Миколая у 2018 році – це продовження попередньої акції Харити у 2017 році. Тоді вдалося зібрати 70 000 крон і спакувати подарунки для 60 дітей із зони бойових дій. Цього року щедрість чеських донорів зросла до 156 156 чеських крон. Цього вистачило для понад 200 дітей, розповіли у Центрі гуманітарної допомоги та співробітництва у розвитку Харити ЧР.

Мирослав Годечек

Мушинка передав Україні листи О. Олесея

Микола Мушинка передає Україні листи Олександра Олесея.

В Інституті літератури імені Тараса Шевченка НАН України сталася чергова знаменна подія. 6 грудня 2018 року відомий словацький вчений-україніст Микола Мушинка передав у дар відділу рукописних фондів та текстології Інституту надзвичайно цінні архівні матеріали: листи, листівки та оригінали фотографій відомого українського письмен-

ника Олександра Олесея (1878–1944). В останні роки вимушеної еміграції Олександр Олесь тісно приятелював з родиною Бориса та Ніни Левитських, часто зустрічався з ними, відпочивав у товаристві українських емігрантів Праги. Борис Левитський в Українському високому педагогічному інституті (Прага) 1928 року здобув музичну освіту. Працював інженером у Празі, але водночас і співав та грав на піаніно. Саме музична діяльність Б. Левитського поєднала його тісною та довголітньою дружбою з Олександром Олесем: він був автором опер «Солом'яний бичок», «Васик-Телесик» та багатьох пісень на слова геніального українського лірика. Ніна Левитська була скульпторкою, і у Празі від 1923 року навчалась в Українській студії пластичного мистецтва, в Педагогічному інституті та Карловому університеті. Ніна Левитська виставила бюст Олександра Олесея, а по його смерті зняла з поета посмертні

маски з рук та обличчя, які зберігаються в Музеї української культури у словацькому місті Свидник. Наприкінці 1960-их років Ніна Левитська передала листи Олександра Олесея на зберігання Миколі Мушинці, якого вважала за відсутності власних дітей своїм прийомним сином. Нині Микола Мушинка – голова Асоціації українців у Словаччині (від 1990) й іноземний член Національної Академії наук України (від 1997). Усі листи Олесея до родини Левитських пан Мушинка дбайливо зберіг, а нещодавно передав їх в Україну задля поповнення особового фонду О.Олесея, який надійшов у 1994 році також із Праги. Сам дослідник на церемонії передачі архівних матеріалів згадав про те, що після подій два роки тому на Олшанському цвинтарі прах О.Олесея та його дружини Віри Антонівни повернувся до рідної землі.

Н. Лисенко

Різдвяні подарунки, книги і проектори для дітей Сходу

Авдіївські дітки «Чебурашки» поза війною дитинства не бачили. Полтавський священик о. Федір – для них наче Святий Миколай, який привіз подарунки з далекої Чехії.

Активно провела різдвяно-новорічні свята й Українська Європейська Перспектива, основна діяльність якої нині зосереджена на зборі та відсиланні різноманітної допомоги воїнам на фронт та цивільним особам у прифронтових містах. Лідери УЄП Галина Андрейців та Володимир Теленько у грудні особисто відвідали тих, кому за допомогою благо-

дійників надають підтримку. Завдяки співпраці з волонтерами «Полтавського Батальйону Небайджих», Владикою Федором із Свято-Успенського собору ПЦУ у Полтаві, активістом Олексієм Кобою долучились до допомоги військовим підрозділам та дитсадку «Чебурашка» в Авдіївці. Тут знаходяться дітки, які народились і виростили вже під час війни на сході України. Дитинство поза війною ці малюки не бачили. У садочку 64 дитини, вони граються, малюють, сплять під звуки обстрілів. «Саме для цих крихіток ми купили 64 пакунки із сімейними іграми, які дітки заберуть додому. Також придбали різні ігри для творчості та розвитку у садочок, щоб їм було чим бавитись. Загалом передали близько 100 подарунків на суму 7500 гривень», – розповіла Галина Андрейців. Також на зібрані у Чехії кошти вдалося придбати проектор вартістю 2,5 тисячі гривень у цей садочок – щоб могли читись і мультики дивитись. Крім того, на Донбас було відправлено чотири посилки з українськими книжками. Отримали їх, зокрема, у Костянтинівці Донецької

області: 28 книжок отримала бібліотека громадської ініціативи «Друзі». Ще один проектор та подарунки передали у Сіверськодонецьк у центр для дітей особливостями розвитку «Діти райдуги». Тут перебуває 40 дітей з аутизмом і ДЦП. «Відправили кожній дитині пакунки, коржички, набори для творчості і розвитку дитини, канцтовари: зошити, ручки, лінійки, кольоровий папір, альбоми для малювання, кольорові олівці, фарби, крейди, пластилін, тощо. Також, шампуні, гелі та мила. Всього, разом із поштовними витратами вийшло 5800 гривень. Кошти на це зібрані під час останніх акцій «Празького Майдану» (5 тисяч крон)», – додала пані Андрейців. Також не забули придбати 30 солодких подарунків для дітей загиблих військових, які роздали у Харкові на Миколая 19 грудня. «Цього року не лише я отримала чудовий подарунок, але і 177 дітям зі сходу України на Миколая розсвітяться від радості і щастя очі. Дякуємо нашим чеським і українським друзям за довіру, підтримку за те, що не байдужі», – зазначила пані Галина.

Вл. інф.

Отцю Сливоцькому – 50! Щирі вітання!

Архієпископського вікарія Святоклиментської празької греко-католицької парафії отця Василя Сливоцького найчастіше можна зустріти у Кафедральному храмі Святого Климента. Саме тут він понад два десятиліття тому був висвячений на священика. Це взагалі було перше висвячення у історії Апостольського екзархату. Нещодавно отцю Василю, якого знає велика кількість празьких українців різного віросповідання, виповнилося 50 років. Отець Василь – одружений, із дружиною Наталкою має трьох синів – Сашка, Івана та Михайла.

Отець Василь Сливоцький походить з Івано-Франківщини. В Україні, у 90-х роках минулого століття, він навчався у духовній семінарії, а згодом – на празькому Католицькому факультеті теології Карлового університету. Навчання було нелегким і випробувань було чимало: як згадує нині, «студіювати нас починало десятеро, а закінчило лише четверо».

Тоді, всередині 90-х, греко-католицька церква ще не мала практично жодних структур у Чехії. Після висвячення отець Василь служив до 2003 року у Чеських Будейовицях, а також Страконіцях,

Каплиці, Сезимові Усті й Бенешові над Черноу. В Празі отець Василь служить вже понад півтора десятиліття років. За цей час у країні з'явилася мережа парафій, і віруючі мають можливість сходитися на богослужіння практично у кожному більшому чи середньому місті. «Наші храми для українських віруючих – щось як домівка. Коли вони приходять до нас, це їм нагадує місце, звідки вони походять. Треба додати, що у парафії Святого Климента служать також і чеські священики, ходять віруючі й інших національностей. Тому ми служимо різними мовами. Коли ми мали духовну зустріч у Гейниціях, нас зійшлося 30 священиків. І це дає нам дає відчуття того, що ми не самі і нас є чимало», – розповідає отець Василь.

Отець Василь, утім, добре пам'ятає про своє українське коріння, про свою українську громаду, якій завжди допомагає. Він найчастіше проводить панахиди за полеглими за Україну героями на Олшанському кладовищі, бере участь у різних заходах громади, духовно підтримуючи й благословляючи учасників, добрим і світлим словом розповідає про українців перед чеською аудиторією.

Отець Василь Сливоцький.

пор

ГЕТЬ ВІД МОСКВИ: БІЛОЇ, ЧЕРВОНОЇ, ВСЯКОЇ...

«Протягом року я не отримував зарплати від петлюрівського уряду. Тому ліквідував свою місію», – згадував перший український дипломат у Празі

ТЕКСТ: Ярослав ФАЙЗУЛІН

100 років тому Україна встановила дипломатичні відносини з Чехією. «Головним моїм обов'язком було здобути визнання у чехословацького уряду Української Народної Республіки і Директорії як її верховної влади. Я повинен був добитися допомоги зброєю для петлюрівської армії. Укласти економічні договори, підготувати політичні умови, спрямовані проти радянської Росії або іншої країни, що вела боротьбу з Україною або Чехословаччиною», – згадував 1945 року колишній голова Надзвичайної дипломатичної місії УНР у Празі Максим Славинський.

Максим Славинський

Чехословаччина проголосила незалежність наприкінці жовтня 1918-го – після розпаду Австро-Угорської імперії. На початку 1919 року прем'єр-міністр тодішнього українського уряду Володимир Чехівський доручає громадському і полі-

тичному діячеві Максиму Славинському встановити дипломатичні зв'язки з країною. Той особисто знає президента Чехословаччини Томаша Масарика. Вони познайомились 1911-го в Петербурзі. Професор Празького університету приїжджав до російської столиці з лекціями. Славинський тоді працював редактором місцевих видань і в його квартирі Томаш Масарик зустрічався з українськими письменниками Петром Стебницьким і Олександром Лотоцьким.

Чехи розчарували...

Із Києва до Праги місія вирушає 19 січня 1919 року. На дорогу витрачають два тижні. Томаш Масарика про прибуття місії попереджає посол УНР у Відні В'ячеслав Липинський. Крім Славинського, до неї входять представник уряду ЗУНР Айталь Вітошинський, викладач Чернівецького університету Степан Смаль-Стоцький, аташе місії і журналіст Іпполіт Бочковський, літератор Василь Королів із дружиною Наталеною, яка стає друкаркою місії. Перші зустрічі з керівництвом Чехословаччини розчарували київських посланців. Їм дали зрозуміти, що орієнтуються на країни Антанти. Ті політику відносно Східної Європи базують на відновленні «єдиної Росії» та «великої Польщі». Масарик у розмові зі Славинським зауважує, що готовий підтримувати УНР де-факто, але де-юре – тільки після визнання Антантою.

«Я звернув свою увагу на допомогу численним військовополоненим, біженцям і особливо дітям, яких вислав сюди з Галичини уряд колишньої Австрійської імперії, – розповідав після арешту 1945-го радянським слідчим Максим Славинський. – Одночасно почав працювати над організацією українського комітету, який у випадку ліквідації місії, яку я передбачав, міг би перейняти на себе здану опіку».

З'їзд українських дипломатів, які працювали в Європі. Максим Славинський стоїть шостий справа. Відень, серпень 1919-го.

Пробували переконати

Першочерговим завданням для дипломатичної місії УНР у Празі стає інформування про історію, культуру, державність та національно-визвольну боротьбу українців. Разом з українсько-чеським кооперативом «Час» започатковують серію брошур «Пізнайте Україну». Випускають 41 книжку. «Намагались донести жителям Чехословаччини, що Україна має право на самостійне існування, – пояснював пізніше дипломат. – Така пропаганда була потрібна. Тому що більшість населення вважало, що Росія і Україна – одне і те ж. Я розмовляв із президентом Масариком, міністром закордонних справ Бенешем та іншими, котрі в делікатній формі говорили, що Антанта не зацікавлена у створенні Української держави».

«Українці прийшли і перемогли. Ми мало про них знали і тяжко кривдили, коли несвідомо і без інформацій з'єднували їх проти волі в одне ціле з народом московським, – пише диригент чеського хору «Глагол» Ярослав Кржчик у празькій газеті в травні 1919-го. – Саме наше бажання «великої і неподільної Росії» є слабим аргументом проти природи цілого українського народу. Для нього

самостійність є всім, як була колись і нам».

Тоді до Праги прибуває Українська республіканська капела під проводом диригента Олександра Кошиця. Вона створена з ініціативи голови Директорії та головного отамана військ УНР Симона Петлюри. З Чехії розпочинає європейське турне. Перший же виступ має шалений успіх. «Іх було 80 осіб, і нам довелося організувати для них гідні умови. Домовитись про виступи. Співаки знайомили Чехословаччину з українськими піснями і народною творчістю. Капелу надіслала Директорія з пропагандистськими цілями», – згадував Максим Славинський. Чехословацькі експерти і преса не шкодують для українців компліментів. Професор Празького університету Зденек Неєдли стверджує: «Хто полюбив співи Української капели, не може не полюбити України всією душею».

Допоможемо, та не в боротьбі з Росією...

Завдяки Максиму Славинському укладають торгово угоду між Чехословаччиною і Західно-Українською Народною Республікою на постачання галицької нафти і нафтопродуктів. Вивозять кілька ешелонів. Та через війну між ЗУНР із Польщею договір перестають виконувати. «У 1920 році мені вдалося дістати через Червоний Хрест для петлюрівської армії три вагони медикаментів і два вагони білизни для госпіталів, – розповідав він на допиті 16 серпня 1945-го. – Все відправили до Вінниці. На той час це була велика кількість ліків. Про зброю не вдалося домовитися. По-перше, Масарик заявив, що він не вважає зручним продавати нам зброю для війни з Росією. А по-друге – у них її немає».

Українська дипломатична місія в Празі допомагає емігрантам-українцям із роботою та навчанням. Надає матеріальну підтримку. Організують наради голів дипломатичних місій УНР. Одна з таких проходить 8-14 серпня 1919 року в Карлсбаді – тепер Карлові Вари. Її відвідують голови українських представництв в Англії, Австрії, Бельгії та Голландії, Данії, Італії, Німеччині, Угорщині, Скандинавських країнах та Фінляндії. Обговорюють внутрішнє і зовнішнє становище УНР і домовляються про тіснішу співпрацю. Наступного року збираються у Відні. Через важке становище дипломат Олександр Шульгин пропонує ліквідувати дипмісії в Греції, Данії та Голландії. Відстоює представництва у Чехословаччині, Болгарії, Туреччині та Угорщині.

На початку 1923-го міністр закордонних справ Чехословаччини Едуард Бенеш заявляє Максиму Славинському, що його уряд встановив дипломатичні відносини з Радянським Союзом. Тому українську місію мають ліквідувати. Президент

Томаш Масарик запевняє про подальшу підтримку українських політичних емігрантів. Уряд виділяє на потреби Українського громадського комітету близько 1 млн чехословацьких крон щороку. На них організують Українську господарську академію в Подебрадах, Педагогічний інститут у Празі, Модржанську гімназію та українські школи. До Чехословаччини перебираються тисячі українців з інших країн.

«З урядом УНР питання про закриття місії я не узгоджував. Частина архіву знищив, а решту надіслав поштою на адресу Андрія Лівіцького (український громадсько-політичний діяч, президент УНР в екзилі у 1926-1954 роках). Одержав відповідь, що він отримав матеріали. Жодних нарікань не було, – згадував пізніше Максим Славинський. – До цього хочу додати, що протягом року я не отримував зарплати від петлюрівського уряду. Тому ліквідував свою місію. 255 поховань представників української військово-політичної еміграції в Чехії має на обліку Український інститут національної пам'яті. На Олшанському кладовищі в Празі покояться міністр УНР Григорій Сидоренко, державний писар УНР Іван Мірний, педагог Софія Русова, організатор кооперативного руху в Україні Сергій Бородаєвський, драматург і педагог Спиридон Черкасенко, полковник Армії УНР Юрій Добриловський.

Вважають першим коханням Лесі Українки

«Геть від Москви, від всякої Москви – червоної і білої. Подалі від режиму – царського, більшовицького і демократичного, від всякої імперської єдності – зовнішньої і внутрішньої, геть від Москви взагалі, – каже Максим Славинський під час доповіді «Національно-державна проблема в СРСР». Виголосив її в залі Географічного товариства в Парижі 17 травня 1937 року. Там відбувалося засідання Комітету дружби народів Кавказу, Туркестану й України. – Терор є невід'ємною приналежністю радянського режиму. Національні жертви незчисленні, без перебільшення – мільйони».

Максим Славинський народився 24 серпня 1868-го у містечку Ставище – тепер райцентр на Київщині. Закінчив юридичний та історико-філологічний факультети Київського університету. Жив у Катеринославі – нині Дніпро, редагував газету «Придніпровський край». Львівська друкарня Товариства ім. Тараса Шевченка 1892-го видає «Книгу пісень» Генріха Гейне, яку переклали Максим Славинський і Леся Українка. Автори вперше вживають в українській літературній мові слова «завжди», «промінь», «палац» і «прийдешність». Дослідники вважають Славинського першим коханням письменниці. Дипломат Олександр

76-річного Славинського затримали радянські розвідники у Празі 1945-го за українську мову. «Контрреволюціонера» відвезли до київської Лук'янівської в'язниці, де він помер. Фото з кримінальної справи

Шульгин згадував: «То був зворушливий роман із великою українською поетесою. В її душі він лишив глибокий слід». До «пана Максима» звернуті слова: «Милый мій! Ти для мене зруйнований храм». З 1898-го в Петербурзі працює в газетах. Перекладає і видає російською «Кобзар» Тараса Шевченка і двотомний довідник «Український народ в его прошлом і настоящем». 1918 року стає радником міністра закордонних справ, представником Української держави на Кубані та очолює комісію на переговорах із більшовицькою Росією. Згодом очолює міністерство праці.

Арешт за... українську мову

Після розпуску дипломатичного представництва у Празі 1923-го викладає історію в Українській господарській академії в Подебрадах та Українському високому педагогічному інституті у Празі. Живе на кошти від перекладів класиків західноєвропейської літератури українською. Його дружина – на 11 років молодша Марія Сосчина – викладає французьку мову в Подебрадах та англійську в Українському вільному університеті в Празі.

Під час Другої світової війни Славинський продовжує жити у Празі. 27 травня 1945 року його арештує СМЕРШ (від складноскороченого гасла «Смерть шпигунам!») – відділ контррозвідки, що діяв із квітня 1943 року до березня 1946-го) 4-ї гвардійської танкової армії. Він підходить до групи радянських солдатів, що розмовляють українською. На це звертають увагу розвідники. Після допитів Максима Славинського доправляють до Києва. Там помирає в Лук'янівській в'язниці 23 листопада 1945-го. Місце поховання невідоме. Дружина померла у Празі 1958 року. На її могилі на Олшанському кладовищі поставили символічний пам'ятник чоловіку.

Автор є кандидатом історичних наук, працює в Українському інституті національної пам'яті

АВАНТЮРИСТ, МИТЕЦЬ ТА ПЛАСТУН

Скаут із Праги боровся за незалежну Україну. Та мусів покинути Чехословаччину перед приходом російських солдат

ТЕКСТ: Зузана ГРОНОВА

Чеський скаут та український пластун
Мирослав Григоріїв («Маріквіта») у молодості
вирізнявся авантурним характером.

Мирослав Григоріїв, як і його батько, чільний представник українського політичного руху, був великим українським патріотом і борцем проти Росії за незалежність України. Запеклий скаут, виховник і авантюрист, ілюстратор журналу пластунів у Чехословаччині. За поштівки й подібні їм листівки, розповсюджені в Ужгороді, його мала на гачку поліція. Він змалював Підкарпатську Русь під владою українців. Його художній талант зауважили великі видавництва, і Мирослав отримав престижну роботу ілюстратора книг Ярослава Фоглара, так званих «фогларовок» – різноманітних ска-

утських романів, підручників, гололомок, щоденників тощо.

Доля чесько-українського скаута Мирослава Григоріїва¹ значною мірою забута, але дуже різноманітна. Мирослав разом зі своїм батьком боровся за незалежність України, тому половину свого життя втік від росіян. Спокій знайшов тільки в американській зоні Німеччини, а потім – у США. Там він став відомим ілюстратором перших «фогларовок» і карикатуристом престижної газети The Washington Post.

З Поділля до Праги

Мирослав Григоріїв народився у 1911 році в Кам'янці-Подільському. Він був єдиним сином педагога, політика і публіциста Никифора Григоріїва, який певний час був міністром освіти уряду УНР, стояв біля зародків українського парламентаризму і сприяв запровадженню української мови, яка заборонялася царською Росією. Після окупації України більшовиками восени 1920 року радянські таємні служби видали ордер на його арешт. Тому дев'ятирічний Мирослав виїхав із батьками у еміграцію. Спочатку вони опинилися у Польщі, але поляки ставилися до українських біженців дуже зневажливо, до того ж тут не було достатньо їжі та одягу. Сім'ю також шокували повідомлення про більшовицький терор і голод у підрадянській Україні. Тож вони перемістилися далі на Захід, і в 1921 році опинилися у Чехословаччині. Тато Никифор і тут дуже швидко став доволі впливовою людиною, знав Масарика і був серед засновників багатьох українських інституцій у першій республіці. Одна із них – українська гімназія в Ржевничах поблизу Праги, де навчав-

ся і його син Мирослав і де кілька років проживала сім'я. У 1926 році Мирослав став членом Першого відділу українських скаутів – пластунів. Він отримав прізвисько «Маріквіта» («Mariquita»), тобто «Сонечко», яке стало його художнім псевдонімом. У ржевницькому скаутському відділі він став ровером, тобто старшим скаутом, і, зрештою, в 1927 році й очолив роверів.

Східна авантюра

У червні 1928 року сімнадцятирічний студент проявив свій авантурний характер, і зі своєю, на два роки молодшою, коханою дівчиною втік на тодішню Підкарпатську Русь. Дотепер збереглися записи про цей їхній вчинок у архівах ржевницької гімназії у папці «Персоналії учнів»: «5 червня увечері, після навчання, учень сьомого класу Мирослав Григоріїв та учениця п'ятого класу Мирослава Онищук покинули інститут і дотепер не повернулися... Можлива причина полягає в любові». Через три дні з'являється ще один запис: «Сьогодні, 8 червня, ми отримали телеграму з Підкарпатської Русі із повідомленням, що Григоріїв та Онищук перебувають там, причому Григоріїв повертається до Праги, а Онищук захворіла і наразі залишається зі своїм поручником п. Медвідем в Ужгороді». Романтика закінчилася, Мирослав і каяннями та вибаченнями повернувся один, Мирослава навчання так і не завершила. Ще один запис говорить про те, що Мирославу загрожувало виключення із навчального закладу, але він відбувся лише зниженою оцінкою з поведінки.

Через рік у Ржевничах він став членом українського підрозділу Старших скаутів «Бурлаки», де перебував до 1933 року, коли з родиною переїхав до пражського мікрорайону Дейвіце. І надалі залишався скаутом і їздив навіть на світову

¹ Hronová Zuzana. Skaut z Prahy bojoval za nezávislou Ukrajinu. Z ČSR utekl před ruskými vojáky // Magazin Aktuálně, 2018. – 9 prosince; přístup: <https://magazin.aktualne.cz/>.

зустріч – на джемборі.

Під наглядом поліції

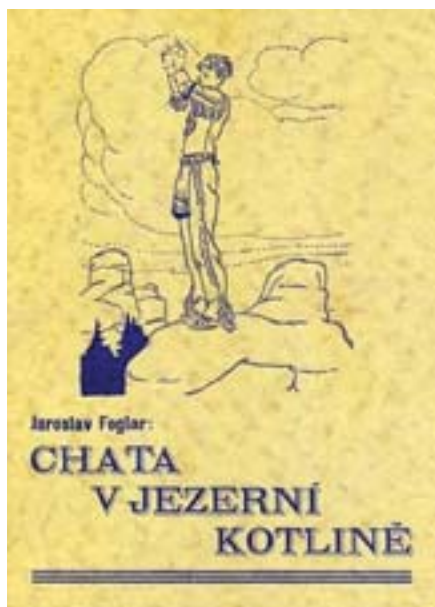
Та авантюрні подорожі тривали. Уже в червні 1933 року поїхав з другом з Праги до Ужгороду, поширював тут і в Угорщині власноручно накреслені листівки, розтиражовані на тисячі примірників. Вони зображали Підкарпатську Русь у складі України під охороною українських скаутів. «Небезпечною є листівка, що уявляє Підкарпатську Русь. На задньому плані – Карпати. Під ними знаходиться табір українських скаутів. Підхід до них, де є побудовані ворота, охороняють скаут і скаутка...

Листок уявляє Підкарпатську Русь, зайняту українцями, її охороняють українські скаути, а дівчина в українському національному костюмі святкує перемогу», – записано у вересні 1933 року до протоколу Поліцейського директорату в Ужгороді.

Окрім того, у нього було знайдено пістолет «Браунінг». Він стверджував, що лише запозичив його у музеї історичного кабінету доктора Славіка. Поліцейські не полінувалися, і в Празі знайшли цього історика. Але він заявив, що в музеї у нього є лише шаблі, та й то небагато. Тож власником пістолета призначили Мирослава. Але й тут він вийшов сухим із води: у 1939 році перед еміграцією з Чехословаччини йому потрібна була чиста довідка про несудимість, і Поліцейський директорат видав йому таку довідку.

Талант ілюстратора

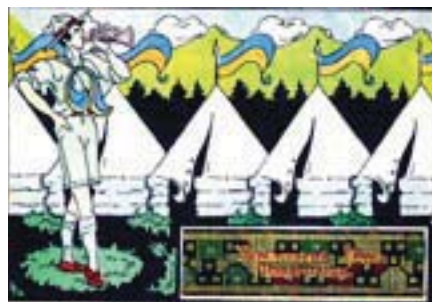
У 1930-х роках він навчався в Празі у школі під назвою «Українська студія пластичного мистецтва», а також у Вільній школі політичних наук, де вивчали журналістику, соціологію і політологію.

Великі видавництва помітили його талант і запросили ілюструвати популярні «фогларовки».

Перші малюнки на скаутську тему з'явилися в українському часописі «Пластун».

Чеській поліції ця листівка Григоріїва здалася підозрілою – зображала «Підкарпаття в руках українців».

Під час навчання він підзаробляв написанням статей та малюнками ілюстрацій в українській та чеській періодиці. Він став головним карикатуристом журналу «Скаут-Юнак». На нього звернули увагу на найважливіші видавництва, тож його картини були присутніми у, наприклад, улюблених «фогларовках». Ілюстрував Хату в Озерній улоговині та книгу «Під юнацьким прапором».

У вересні 1938 року його батько Никифор емігрує до Америки. Він хотів забрати дружину та сина, та вони не отримали віз. Батько і за океаном боровся за права українців, підтримував українських біженців в Європі. Хотів щонайшвидше забрати й сім'ю. Мирослав пішов слідами батька, також боровся за незалежність українців від Росії, зустрічався із провідними діячами руху за самостійну Україну. «Обоє були націоналістами, але не в негативному сенсі цього слова, – пояснює український історик Ольга Сухобокова. – Мабуть, такими ж націоналістами, як і ті чеські, які боролися за незалежність чехів від Австро-Угорщини».

Переслідувані «гестапо» та «смершем»

У 1940 році Мирослав одружився з Євгенією Калиновською й у них народився син – також Мирослав. Під час Другої світової війни спочатку ілюстрував дитячі книги і журнали. Та сімейна ідилія тривала недовго. У 1941 році його заарештувало гестапо – за

діяльність у русі опору і за антинацистські погляди впливового батька. Хотіли змусити співпрацювати з ними. Та за допомогою підпільної чехословацької організації йому вдалося втекти. Проживав по черзі у Празі та у Львові, де був художником оперного театру. У березні 1945 року його знову заарештувало гестапо і відправило разом із сім'єю в робочий табір Плауен в Німеччині. Одні історичні джерела стверджують, що звіди вони втекли, інші – що вони були звільнені американською армією наприкінці війни.

В травні 1945 року сім'я дізналася, що Прагу мають зайняти радянські війська. І з огляду на досвід «дружби» з російськими більшовиками, з їхньою жорстокістю в Україні, вони не побігли вслід за ненавченими історією чехами із букетами бузків вітати сталінських «визволителів», а вирушили до американської зони в Баварії. До Праги вони більше не повернулися. І отак їм знову довелося тікати від росіян, як і чверть століття тому з України до Польщі і з Польщі до Праги.

Мирослав мав причини турбуватися через можливі дії радянських спецслужб. Будучи членом видатної української родини, пов'язаною з боротьбою за незалежність, він вважав, що потрапив би або до сибірського ГУЛАГу, або ж одразу б отримав кулю в потилицю. Зрештою, так і сталося з багатьма діячами української еміграції, які наважились залишитися у Празі після 11 травня 1945 року, коли почалися масові репресії з боку СМЕРШу. У Німеччині в рамках Червоного Хреста він допомагав іншим біженцям з антикомуністичними поглядами, які теж тікали від советів.

Скаут D. P.

У серпні 1945 року разом з родиною опинився в таборі для біженців в німецькому Аугсбурзі. У листі до батька в Америку від серпня 1946 року описує, як відразу ж вступив до скаутського руху, очолив секцію для так званих «переміщених осіб» («displaced persons»), тобто осіб без громадянства. Він навіть організував «Міжнародну зустріч скаутів D. P.» – поляків, українців, білорусів і людей з країн Балтії. Розповідає, як за американського фінансового сприяння видавав журнал «Пластун», тобто «Український скаут», а також дитячий журнал «Новак». І надалі працював ілюстратором, графічним дизайнером і карикатуристом, ілюстрував українські книги, видані в Німеччині. Був акредитованим журналістом при міжнародному суді над нацистськими злочинцями в Нюрнберзі і розповідав читачам про перебіг процесів.

Дружина Євгенія працювала в місцевій лікарні. Її та інших українців фінансово підтримував батько Никифор з Аме-

Мирослав Григорієв ілюстрував чимало чеських міжвоєнних дитячих книг.

Малював і на українські теми – гоголевого «Пацюка» намалював олійними фарбами на полотні.

рики. Також вів перемовини із американськими властями, щоб вони якнайшвидше залагодили їхні імміграційні запити. Проте вся процедура тривала дуже довго, на офіційну відповідь очікували майже два роки. Деякі абсурдні явища всього процесу Мирослав описав у березні 1947 року у листі батькові з Мюнхена, де він, напевно, перебував із метою оформлення подальших документів у американському консульстві: «Дорогий тату, як і в загальних фразах розповідала тобі мама, ми повернулися з комедії в консульстві... Трохи прикро можна сказати, що колишні гестапівці, фашисти і есесівці з фальшивими документами їдуть до Америки, а тут, у Німеччині, залишаються демократи, які боролися проти Німеччини. Це одна із помилок Америки в Європі, за що вона дорого заплатить».

Влітку 1947 року вони, нарешті, отримали від американського уряду в'їзні візи до США. Після закінчення всіх формальностей Мирослав міг і з сім'єю остаточно залишити табір біженців, і на

До кінця життя допомагав постраждалим та поневоленим: українцям, євреям та північноамериканським індіанцям.

початку листопада виплисти з Бремену до Нью-Йорка. Мати Мирослава Ганна відправилася до Никифора до США ще навесні, і, нарешті, вся родина зійшлася за «великою калюжею».

На новій Батьківщині

Вони прибули до Нью-Йорку 20 листопада 1947 року і оселилися тут. «В новій країні було важко пристосуватися моїм батькам. Їм було близько сорока, вони не говорили добре англійською мовою, але врешті-решт їм це вдалося – працювали в різних професіях, економіли гроші, і крокували крок за кроком американською суспільною драбиною. На жаль, мама не змогла тут стати лікаркою, бо отримати ліцензію на цю професію було для неї занадто дорого, – розповідає син Фред М. Грегорі, який народився в Празі як Мирослав Григорієв.

Зрештою, «Маріквіта» знову став вільним митцем та графічним дизайнером, малював переважно для місцевих видавців і рекламних агентств. У США він також приєднався до скаутів у рамках організації «Boy Scouts of America». Він очолював скаутський відділ №600 у Брукліні і співпрацював із керівництвом американського скаутингу.

У 1948 році у Григорієвих народилася донька Христина (Крістін), і в 1953 році їй було надано громадянство США. У тому ж році помер його батько Никифор. Йому було сімдесят років. Через два роки Мирослав із сім'єю переїхав до Вашингтона, де він працював в українській секції «Голосу Америки» редак-

тором, диктором і перекладачем. Він говорив не тільки українською, чеською та російською, але й англійською, німецькою та французькою мовами. Аж до смерті він жив у штаті Меріленд. Працював провідним дизайнером у кіновідділі американського міністерства військового флоту, і своїми малюнками та карикатурами доповнював театральні огляди у «The Washington Post» під поетичним ім'ям Мірослав Г. Грегорі. Ілюстрував англійські видання українських книг, скаутський журнал або програми вистав у Вашингтонських театрах. Його стиль був відомим – з одного боку це було унікальне виконання лише пером та чорнилом, з іншого боку – легка рука, з якою були зроблені малюнки.

Допомагав переслідуваним народам

Він був віце-президентом Winetour Foundation, яка економічно і культурно опікувалася корінними народами – північноамериканськими індіанцями. В середині 1970-х років він пішов на пенсію. Американському Музею Голокосту він подарував металевий батіг, який використовував охоронець у концтаборі Аушвіц (Освенцим). Цей засіб для тортур дістався йому під час роботи над репортажами з Нюрнберзького трибуналу, де він був доказом.

У 1997 році померла його дружина Євгенія. Мирослав помер 6 червня 2000 року на 89-тому році життя від серцевої недостатності у своєму будинку в Сільвер-Спрінг, штат Меріленд. В Америці проживають обоє його дітей, виростають четверо онуків. Про його смерть повідомляла газета The Washington Post, яка не забула свого колишнього карикатуриста. «Мистецькі твори Грегорі у стилі художника Ала Гіршфельда часто з'являлися в недільному додатку «Post in the Show». Він також малював для програм постановок для Arena Stage і Католицького університету», – писалося в некролозі. До речі, порівняння з Альбертом Гіршфельдом – велика шана. Адже цей графік славився не тільки тим, що прожив сто років, а й відомими ілюстраціями славних акторів на Бродвеї.

До останніх днів він утримував свою здатність швидко і влучно намалювати іронічну карикатуру, і так само – й свою схильність до авантюри. Залишався вірним скаутом, спробував жити, як північноамериканський трапер. Він мав костюм, схожий на костюм Старого Шаттерганда, він також допомагав індіанцям у Північній Америці. «Яким був Мирослав? Думаю, дуже цілеспрямованим, повним рішучості, надзвичайно активним, але і розумним, чесним і справедливим», – підсумовує історик Ольга Сухобокова.

2019 – рік виборів в Україні

Працюєте за кордоном і не знаєте, як вам проголосувати? Рекомендації консула

Публікуємо рекомендації консула громадянам України, які планують голосувати на чергових виборах Президента України на закордонній виборчій дільниці.

По-перше, усі без винятку громадяни України, які проживають чи перебувають в період підготовки та проведення виборів за межами України, мають право голосувати на території іноземної держави, не залежно від того, чи перебувають вони на консульському обліку в закордонній дипломатичній установі України. Законодавство України надає можливість проголосувати всім громадянам України, які постійно проживають або тимчасово перебувають за кордоном.

Водночас реалізація такої можливості багато у чому залежить від самих громадян України, які повинні самостійно подбати про включення себе до списку виборців закордонної виборчої дільниці. По-перше, перевірте інформацію про своє включення (не включення) до Державного реєстру виборців та виборчу адресу, за якою ви закріплені. Зробити це дуже просто. Зареєструйтеся на офіційній веб-сторінці Центральної вибор-

чої комісії «Державний реєстр виборців» www.driv.gov.ua, на якій впроваджено сервіс «Особистий кабінет виборця». У «Особистому кабінеті виборця» потрібно зробити запит на перевірку своєї виборчої адреси. Орієнтовно протягом однієї доби виборець отримує відомості щодо своїх даних у Реєстрі на електронну адресу, вказану при реєстрації. Якщо за результатами перевірки виявиться, що Ваша фактична адреса реєстрації є іншою, ніж у Державному реєстрі виборців, Вам необхідно подати заяву до консульського відділу Посольства про зміну виборчої адреси (бланк заяви та зразок заповнення можна завантажити на сайті Посольства України в Чехії: czechia.mfa.gov.ua). Подати заяви можна у години прийому відвідувачів у консульському відділі в Празі чи в Брні без черги, підійшовши до будь-якого віконця. Заяви подаються особисто та підписуються у присутності консульської посадової особи. Ще однією формою актуалізації виборчої адреси є поновлення бази даних Реєстру на підставі відомостей, які подаються дипустановою про осіб, які стали на тимчасовий або постійний

консульський облік. Однак просимо всіх громадян, що стали на тимчасовий або постійний консульський облік, усе одно перевірити себе в списках виборців в «Особистому кабінеті виборця» на сайті www.driv.gov.ua. Інколи й комп'ютерні системи дають збої. Інформація щодо постановки на тимчасовий консульський облік, перелік документів, бланк заяви та облікової картки а також розпорядок роботи також можна знайти на веб-сторінці Посольства. За постановку на тимчасовий консульський облік консульський збір не стягується. Звертаємо увагу, що частиною дев'ятою статті 36-1 Закону України «Про вибори Президента України» чітко визначено, що у день голосування до уточненого списку виборців на закордонній виборчій дільниці можуть вноситися виключно виправлення неточностей та технічних описок і не передбачається внесення до нього нових виборців. Тому подбайте про реалізацію свого виборчого права вже зараз – перевірте себе в списках виборців!

ШАНОВНИЙ ВИБОРЦЮ! ЗАДАЛЕГІДЬ ПОДБАЙТЕ ПРО СВОЄ ВКЛЮЧЕННЯ ДО СПИСКІВ ВИБОРЦІВ НА ЗАКОРДОННІЙ ВИБОРЧІЙ ДІЛЬНИЦІ!

КРОК 1	КРОК 2	КРОК 3		
<p>СПИСКІ ВИБОРЦІВ СКЛАДАЮТЬСЯ НА ОСНОВІ ДАНИХ ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИБОРЦІВ. ПЕРЕВІРИТИ ВКЛЮЧЕННЯ ДО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИБОРЦІВ ТА ВИБОРЧУ АДРЕСУ МОЖЛИВА ТАКИМ ЧИНОМ:</p>	<p>ЯКЩО ДАНІ ТА ВИБОРЧА АДРЕСА ПРАВИЛЬНІ</p>	<p>ЯКЩО ДАНІ ТА ВИБОРЧУ АДРЕСУ ВКАЗАНО НЕВІРНО</p>		
<p>↓</p> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 45%;"> <p>ЧЕРЕЗ ІНТЕРНЕТ DRIV.GOV.UA</p> <p>ЗАРЕЄСТРУЙТЕСЯ В СЕРВІС «ОСОБИСТІЙ КАБІНЕТ ВИБОРЦЯ». ТРОДЬ В НЬОМУ ЗАЙТИ ДО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИБОРЦІВ ТА ОРІЄНТОВНО ПРОТЕСТИ ДОВІРИ ОТРИМАТИ ДАНІ ПРО СВОЄ ВКЛЮЧЕННЯ ДО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИБОРЦІВ НА СВОЮ ЕЛЕКТРОННУ АДРЕСУ</p> </div> <div style="width: 45%;"> <p>У БУДЬ-ЯКІЙ РОБОЧІЙ ДЕНЬ ПРИЙЇТИ ІІ ПАСПОРТОМ ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ ДІП. ВІДЕЛУ ЗА КОРДОНОМ ДО ЗАКОРДОННОЇ ДИПЛОМАТИЧНОЇ УСТАНОВИ УКРАЇНИ ЗА ВАШОЮ МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ</p> <p>АДРЕСИ ТУТ: Празь: вул. Шарна ді Галла 27 Брні: вул. Барфінська 56</p> </div> </div>	<p>↓</p> <p>У ДЕНЬ ГОЛОСУВАННЯ ПРИЙЇТИ І ПАСПОРТОМ ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ ДІП. ВІДЕЛУ ЗА КОРДОНОМ ТИМЧАСОВОМ ОСОБИСТІМ ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ НА ЗАКОРДОННУ ВИБОРЧУ ДІЛЬНИЦЮ ЗА ВАШОЮ ВИБОРЧОЮ АДРЕСОЮ</p> <p>АДРЕСИ ТУТ: Празь: вул. Шарна ді Галла 27 Брні: вул. Барфінська 56</p>	<p>↓</p> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 45%;"> <p>ВЕРНІТЬСЯ ОСОБИСТО АБО НАДІШЛИТЬ ДОКУМЕНТИ ПОШТОЮ ДО ЗАКОРДОННОЇ ДИПЛОМАТИЧНОЇ УСТАНОВИ УКРАЇНИ ЗА ВАШОЮ МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ ДІП. ПОСТАНОВКИ НА КОНСУЛЬСЬКИЙ ОБЛІК</p> <p>Барфінська 56, Празь 60 200 Шарна ді Галла 115/27, Брні 00 Празь 6</p> </div> <div style="width: 45%;"> <p>ОСОБИСТО ПОДАЙТЕ ДО ЗАКОРДОННОЇ ДИПЛОМАТИЧНОЇ УСТАНОВИ УКРАЇНИ ЗАЯВУ З ДОДАВАННЯМИ ДО НЕЇ ДОКУМЕНТАМИ</p> <p><small>Особистим документом, ЯКІ ПІДТВЕРДЖУЮТЬ ЗАНАЧЕНІ В НІЙ ВІДОМОСТІ</small></p> <p>ЗРАЗОК ЗАЯВ ТУТ: https://driv.gov.ua/en/page/open/42147</p> </div> </div>		
<p>↓</p> <p>І ПОДАЙТЕ ВИСЛАНЮМІ ЗАЯВУ ПРО СВОЄ ВКЛЮЧЕННЯ ДО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИБОРЦІВ</p>			<p>↓</p> <p>І ДО 20 ГОДИНИ ЗА МІСЦЕВИМ ЧАСОМ КРАЇНИ ПЕРЕГОВОРІТЬСЯ</p>	<p>↓</p> <p>І ПОДАЙТЕ ВИСЛАНЮМІ ЗАЯВУ ПРО СВОЄ ВКЛЮЧЕННЯ ДО ЗАКОРДОННОЇ ДИПЛОМАТИЧНОЇ УСТАНОВИ УКРАЇНИ ЗА ВАШОЮ МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ ДІП. ПОСТАНОВКИ НА КОНСУЛЬСЬКИЙ ОБЛІК</p>

У ДЕНЬ ГОЛОСУВАННЯ ЗМІНИ ДО СПИСКУ ВИБОРЦІВ НЕ ВНОСЯТЬСЯ! ЗАВЧАСНО ПОДБАЙТЕ ПРО МОЖЛИВІСТЬ ПРОГОЛОСУВАТИ! ДІЗНАЙТЕСЯ БІЛЬШЕ ТУТ: <https://mfa.gov.ua/ua/consular-affairs/gosua>

Маніпулювання бандерівцями

Важливість декомунізації: Москва досі послуговується такими ж методами, як за Радянського Союзу

ТЕКСТ: Євген ПЕРЕБИЙНИС

За останні п'ять років Україна пройшла шляхом кардинальних змін і численних реформ. Однією з найголовніших, мабуть, була декомунізація. Ідеться не тільки про демонтаж пам'ятників і перейменування вулиць, хоча і це недооцінювати не можна. Найголовніше – це декомунізація мислення, демонтаж злочинної й брехливої ідеології, яка все поставила з ніг на голову й глибоко засіла в людській свідомості навіть через десятиліття після формального падіння комунізму на зламі 80-х-90-х років минулого століття.

І, звичайно ж, заборона самої злочинної комуністичної ідеології та її провідника – Комуністичної партії. Українцям знадобився певний час (на жаль, досить довгий), щоб зрозуміти, що не очистившись від створеної комуністами фейкової реальності й спотвореної історії, ми не зможемо побудувати по-справжньому вільне й демократичне суспільство. Як там було в Джорджа Орвелла: «Війна – це мир, свобода – це рабство, незнання – сила»?

Аби відвернути увагу від власних злочинів, комуністи посилено фабрикували теорії про «ворогів народу» – незгодних з їхнім людиноненависницьким режимом, а потім мільйонами їх ліквідували в таборах. З цієї точки зору комуністичний режим нічим не відрізнявся від нацистського.

Найбільшим ворогом радянських комуністів були українці, які чи не єдині в колишньому СРСР вели з ними реальну боротьбу. Вони не змирилися з так званою «колективізацією», а тому мільйони були заморені Голодомором. Не змирилися з русифікацією, а тому сотні тисяч були вбиті в ГУЛАГу. Вони чинили проти комуністичного режиму збройний опір, а тому режим признав борців за українську незалежність найбільшими «злочинцями».

Нинішній російський режим, який вже ніби й не сповідує комуністичну ідеологію, але дуже послідовно користується комуністичними методами пропаганди та придушення інакodomства, знову дістав карту бандерівців, щоб брехнею про них поставити під сумнів нинішню

Уривок із брошури «Не забудемо, помстимося!» Франтішека Пекси про трагедію Чеського Малина. Жодних свідчень про «злочини бандерівців» тут немає.

боротьбу України за свободу і незалежність. Задіюючи для цього всю свою закордонну агентуру, вони не шкодують ні сил, ні засобів.

Немає нічого несподіваного в тому, що послідовники радянських комуністів в Чехії продовжують повторювати за ними нісенітницю про український повстанський рух, використовувати відверту брехню й вигадки про нібито участь бандерівців у вбивствах волинських чехів, зокрема, у трагедії в Чеському Малині. Але дивує і навіть лякає, що ця риторика Кремля переймають навіть ті, хто, все ж таки мав би дорожити своєю репутацією, оперувати фактами, а не сфабрикованими в Москві фейками. Жоден з придуманих комуністами міфів не прожив у Чехії так довго, як міф про нібито «злочини бандерівців». Ці «страшилки», як правило, — голослівні, не підкрплені жодними фактами. Образ, створений комуністами ще в кінці 1940-х років, так сильно запав у підсвідомість чехів, що вони навіть думки не припускають, що це може бути брехня.

Даремно. Брехня комуністичної пропаганди не має винятків. Візьмімо, наприклад, ситуацію з Чеським Малином і подивімося на неї мовою фактів і документів, наприклад, свідчень, опублікованих в 1944 році, тобто менше, ніж через рік після трагедії, у брошурі «Nezapomenete, pomstíme!» авторства Франтішека Пекси. Брошура (її копія вільно доступна в Інтернеті) була створена на матеріалах розслідування, організованого генералом Людвіком Свободою, і містить безпосередні свідчення тих кількох волинських чехів, яким дивом вдалося вижити у влаштованій нацистами різанині. Що ж ми дізнаємося з цього видання? Звичайно ж, там немає ні слова про участь в розправі бандерівців. Натомість, у деяких свідченнях читаємо таке: «Німці належали до підрозділів SS, а на їхніх шапках був знак черепа з перехрещеними кістками. Були серед них також російські білогвардійці та поляки з колонії Неротувка та інших навколишніх сіл. Деякі німці розмовляли ламаною чеською»,

Жертв есесівців у Чеському та Українському Малині згадують щороку 13 липня.

Плакат УПА свідчить, що повстанці виступали як проти Гітлера, так і Сталіна.

– свідчить, наприклад, сільський голова Ян Чінка. Не буду займати простір цитатами інших свідчень. Кому цікаво, може знайти й почитати. Головний же висновок з усього цього, що трагедія Українського та Чеського Малина була злочином німецьких нацистів. У цій різанині загинули переважно чехи і українці, які багато років жили поруч у злагоді і добросусідстві. Твердити щось інше – не тільки антиісторично, а й просто цинічно.

А що ж УПА? Читаємо «Протокол про вбивства населення, спалення й пограбування села Чеський Малин гітлерівськими злочинцями», підписаний 3 квітня 1944 генералом Л.Свободою і опублікований у тій самій брошурі: «Після того, як мешканців села Чеський Малин погруппували й підрахували, німці відвели їх у садки між будинками в Українському Малині. У цей час німці вже почали палити Український Малин, посилилася стрільнина. Німці стверджували, що на них нібито напала банда бандерівців». Що ж це виходить – бандерівці не лише не допомагали німцям, а й, навпаки, воювали проти них? Це вже ніяк не вписується у кремлівські шаблони товаришів комуністів.

Але саме про це свідчать архівні матеріали УПА, про які йдеться в роботі українського історика Ярослава Антонюка «Добрі сусіди: взаємини волинських чехів з підпіллям ОУН та УПА», яка зараз готується до друку: «Малин намагалася захистити боївка самооборони УПА на чолі з Андрієм Гаврилюком. Проте у нерівному бою з німцями усі 16 повстанців загинуло, лише одному вдалося врятуватися. Тоді ж німецьким каральним загоном було розгромлено підрозділ УПА «Чумака» (40 бійців), які намагалися захистити Малин». Про те, що підрозділ УПА «Чумака» мав наказ захистити Малин від знищення нацистами йдеться

і у матеріалах допиту заарештованого пізніше радянськими каральними органами бійця УПА Василя Солов'я (архівний підрозділ УСБУ в Рівненській області, справа 10919): «Когда немец стал палить село Малин, наш отряд попал туда с задачей выгнать немцев, но когда мы вступили в бой с немцами, он нас окружил и разбил».

У цій же праці, до речі, на основі архівних матеріалів доводиться, що між українськими повстанцями і волинськими чехами переважно були нормальні, коректні відносини. Багато чехів підтримували українців у їхній боротьбі за здобуття незалежності, а деякі (хоча й не багато) навіть брали участь у боях на стороні УПА. Українці зі свого боку поважали позицію більшості волинських чехів, яка полягала у збереженні нейтралітету й небажанні однозначно займати чиюсь одну сторону. Хоча, потрібно визнати, що під кінець війни окремі конфлікти між УПА і чехами виникали на ґрунті того, що повстанці вимагали від волинських чехів приєднатися до них у боротьбі проти комуністичного режиму. Проте говорити про масові жертви в результаті таких конфліктів просто безпідставно. Достовірних документів щодо цього немає. Достовірним є тільки те, що пише про волинських чехів у своїй брошурі той самий Франтішек Пекса: «Як і всі чехи за кордоном, відділені від Батьківщини, вони намагалися утримати чеську мову, культуру й національне самоусвідомлення, як за царського, так пізніше й польського режиму, хоча й наражалися на постійні перешкоди. Однак їм допомогло те, що їх оточував добросердечний український народ, який пригнічували за обох режимів, з яким у чехів завжди були хороші відносини». Водночас, товаришам, думаю, буде корисно знати, що, за даними чеських

істориків, у період з 1918 по 1956 роки на території Радянського Союзу зазнали репресій від радянської тоталітарної системи 25-30 тисяч чехословацьких громадян та чехів. Точну кількість встановити наразі важко через відсутність доступу російських архівів. При цьому, за матеріалами Штепана Черноушка, всього на території Радянської України комуністами було розстріляно близько 600 чехів. Найбільший розстріл відбувся у Житомирі 28 вересня 1938 року: розстріляно 78 осіб з чеським корінням, яких звинуватили в організації «чеської військово-повстанської шпигунської організації». Але щось мені говорить, що їх це мало цікавитиме, бо комуністи в принципі не звикли оперувати фактами.

Історія – річ складна і суб'єктивна. Тракткування будь-яких історичних подій ніколи не буде повністю об'єктивним, оскільки її пишуть звичайні люди, які мають свою позицію. Правда завжди буде десь посередині. І це нормально. Однак неприйнятно, коли в історію, замість істориків, втручаються політики, намагаючись подати суспільству як історію відверту брехню.

Так само складною і неоднозначною є історія українського повстанського руху. Були в ній сторінки переможні, були й такі, які сьогодні можуть трактуватися як злочини. В ході Другої світової війни, однак, не було жодної армії, на совісті якої не було б людських життів. Такі речі треба визнавати, просити вибачення і прощати. Але усім сторонам, а не тільки обраним. Україна до цього готова. Як готова і до того, щоб віддати належне тим борцям за нашу незалежність, які поклали своє життя в боротьбі за звільнення рідної землі від нацистських і комуністичних окупантів.

Православна Автокефалія: шалений спротив Москви

Інtronізація предстоятеля ПЦУ Епіфанія
3 лютого 2019.

Відкриття пам'ятника митрополитові УАПЦ, Святому Великомуученикові
Василеві Липківському у Черкасах. Сюди також привезли й оригінал Томосу

Назви «Українська православна церква» і «Православна церква України» – рівнозначні і закріплені за Київською митрополією. Ці два терміни будуть вживатися як синонімічні, це погоджено з Фанаром безпосередньо, розповів директор Департаменту у справах релігій та національностей Міністерства культури України Андрій Юраш під час міжнародної експертної конференції «Юрисдикційний статус Київської православної митрополії в 1686 році: богослов'я, канонічне право і культурно-історичний аспект» в Києві.

Юраш нагадав, що 30 січня відбулася реєстрація статуту нової помісної церкви, а 30 листопада 2018 року було зареєстровано Ставропігію (представництво) Вселенського патріархату в Україні. «Ці дві події підтверджують, що українське православ'я живе в новому вимірі – не тільки в значенні ідентифікації, а й в значенні інституціональному», – зазначив Юраш. Він підкреслив, що УПЦ Московського патріархату втрачає підтримку українського суспільства через діяльність своїх священнослужителів (мантри про «неканонічних розкольників», «унітатів», невизнання таїнств інших церков, небажання відспівувати загиблих українських воїнів чи хрещених в УПЦ КП, прокляття музейних працівників, журналістів і опонентів, побажання їм хвороб і навіть смерті, різні «анафем», любов до розкоші, зловживання пожертвами на храми, проросійські проповіді тощо). «УПЦ МП, яка починала зі 100% громадської підтримки, на сьогодні має тільки 15-16%», – повідомив Юраш.

Тим часом 51% українців підтримує надання Томосу про автокефалію Православної церкви України за результатами опитування, проведеного соціологічною групою «Рейтинг». 28% з них однозначно підтримують створення ПЦУ, 23% – скоріше підтримують. Не підтримує ініціативу 21% опитаних, ще 20% респондентів висловили байдуже ставлення до події, а 9% українців вагалася з відповіддю. Опитування проводилося з 16 по 24 січня. Було опитано 6000 осіб методом формалізованого інтерв'ю у всіх регіонах України, за винятком окупованих територій Криму і Донбасу.

15 грудня 2018 року на Об'єднавчому соборі предстоятелем Української помісної православної церкви обрали митрополита Переяславського і Білоцерківського Епіфанія (в миру Сергій Думенко), 40-річного намісника патріарха Української православної церкви Київського патріархату Філарета. До ПЦУ увійшли повним складом УПЦ КП, УАПЦ та частина УПЦ МП – митрополит Вінницький і Барський Симеон і митрополит Переяслав-Хмельницький і Вишневський Олександр (Драбинко). Пізніше вони оголосили про перехід своїх храмів в ПЦУ. Тоді ж почався перехід окремими парафіями УПЦ МП у ПЦУ. Їх приклад наслідували храми в Закарпатській, Львівській, Тернопільській, Хмельницькій, Луганській, Черкаській та інших областях. В інтернеті навіть створили інтерактивну карту таких переходів. Предстоятель Православної церкви України (ПЦУ), інtronізація якого відбулася 3 лютого у Софіївському собо-

рі, митрополит Київський і всієї України Епіфаній заявив, що всі віряни в Україні мають добровільно обирати свій релігійний центр. Участь в інtronізації взяли представники духовенства – Константинопольського патріархату, помісних церков, інших християнських церков в Україні, політики і віряни. «З часом український і російський народи зможуть відновити дружні відносини, – розповів митрополит в інтерв'ю грецькому виданню TaNea. – Раніше багато хто не надавав значення тому, чи належить церква до Московського або Київського Патріархату. Проте після агресії Росії все змінилося і число прихожан в храмах УПЦ КП подвоїлася і потроїлася. Це доводить те, що український народ зрозумів, що церква є одним з основних стовпів її незалежності. І цей зсув змусив парламент країни звернутися до Вселенського Патріархату з проханням створити Автокефальну Церкву», – вважає Епіфаній.

Патріарх Варфоломій 5 січня в Стамбулі підписав Томос про автокефалію УПЦ, а 6 січня в церкві Святого Георгія в резиденції Вселенського патріархату в Константинополі, під час святкової літургії за участю Патріарха Варфоломія предстоятель Православної церкви України Епіфаній вручили Томос про автокефалію української церкви. 9 січня в Константинополі члени Синоду Вселенського патріархату підписали Томос. Він зберігатиметься в Україні.

Кремль готує три сценарії «під вибори» в Україні

Глава Служби зовнішньої розвідки України Єгор Божок повідомив, що у Росії в планах не тільки безпрецедентне втручання у вибори в 2019 році, а також є варіанти на випадок програшу проросійських сил – силова дестабілізація ситуації в Україні, щоб змусити Київ капітулювати і піти на умови Кремля. За словами Божка, перед усіма російськими спецслужбами стоїть конкретне завдання «закрити українське питання» у 2019 році. «Закрити» – значить повернути Україну в орбіту впливу Росії. І зробити це настільки надійно, щоб ніяких «революцій» в Україні більше ніколи не сталося. Для цього у Кремлі базуються на трьох сценаріях розвитку подій в Україні. Перший – це реванш проросійських сил за підсумками президентських або парламентських виборів. У разі провалу проросійських сил на президентських виборах має застосовуватися інший

сценарій, а саме – внутрішня дестабілізація, щоб силою змусити Україну прийняти умови, які висуває Кремль», – розповів розвідник.

Третій сценарій – військова операція проти України, якщо проваляться перші два варіанти. «У Кремлі не виключають відкритої військової агресії проти України. Імовірність реалізації другого або третього сценаріїв дуже висока. Які плани у Путіна, не знає ніхто... Головне завдання Служби зовнішньої розвідки на цей рік – не допустити будь-якого втручання Російської Федерації у внутрішньополітичні процеси України», – підкреслив розвідник.

Відомо, що російська влада вже виділила спецслужбам 350 млн доларів для реалізації підривної діяльності на виборах в Україні у 2019 році. Гроші будуть спрямовані на проплату фейкових новин і підкуп, організацію провокацій,

протестів, внутрішньополітичного тиску на керівництво держави, а також для підготовки кібератак. «Завдання, яке стоїть перед усіма спецслужбами Російської Федерації, – «хто завгодно, тільки не Порошенко». На думку російського політикуму, Порошенко єдиний, з ким не можливо домовитися про повернення України в орбіту впливу Росії», – додав глава спецслужби.

Наталія Міхеєнко

Візит Петржічка й активізація чесько-українських відносин

Міністри зовнішніх справ України та Чехії під час перебування у Маріуполі.

Рік виборів в Україні – надзвичайно відповідальний період не тільки для українців, а й для європейців також. Це своєрідний тест на демократію та прозорість на всьому європейському континенті. Про це заявив міністр закордонних справ Чеської Республіки Томаш Петржічек на зустрічі з віце-прем'єр-міністром з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Іванною Климпуш-Цинцадзе під час свого робочого візиту до України. «Для Чехії Україна є невід'ємною частиною великої європейської родини. Вирішальний виборчий рік у вашій державі матиме великий вплив на розвиток відносин як у двосторонньому, так і у багатосторонньому форматі», – наголосив Томаш Петржічек.

«Чехія є дуже важливим партнером для України в регіоні Центральної та Східної Європи. Ми високо цінуємо підтримку та допомогу, яку надає чеський Уряд Україні у наших зусиллях, спрямованих на реалізацію європейської та євроатлантичної

інтеграції», – зазначила Іванна Климпуш-Цинцадзе. «Україна розраховує на подальшу підтримку Чеської Республіки щодо нових ініціатив, які зафіксовано результатами 20-го самміту Україна-ЄС та 5-го засідання Ради Асоціації Україна-ЄС», – дала віце-прем'єр-міністр.

Під час зустрічі сторони також обговорили співпрацю по лінії НАТО та ЄС, прогрес у впровадженні реформ в Україні, активізацію двостороннього військово-технічного співробітництва, перспективи поглиблення торговельно-економічної співпраці, а також гуманітарну допомогу дітям зі Сходу України. «Ми вітаємо ті кроки, які реалізував український Уряд у напрямі формування нового сучасного, демократичного суспільства, маю на увазі впровадження реформ та ухвалення антикорупційного законодавства. Однак для того, щоб не втрачати заданий темп, Україна має продовжувати активно йти шляхом окреслених реформ», – підкреслив чеський міністр закордонних справ. Є позитивна динаміка торговельно-економічного співробітництва. «У 2018 році товарообіг між Україною та Чехією зріс на 24%, і це є добрим сигналом для поглиблення нашої економічної співпраці», – зазначила Іванна Климпуш-Цинцадзе. Томаш Петржічек додав, що Чехія робитиме все можливе задля відновлення роботи комісії Україна-НАТО, оскільки відсутність таких засідань на рівні міністрів та глав держав та урядів надсилає неправильні сигнали як для України, так і для Росії.

На деяких історичних питаннях міністри зосереджувались мало, однак домовилися

працювати над ними. «Ми вирішили, що нам потрібен якийсь неформальний майданчик, форум для дискусій між нашими істориками, представниками громадянського суспільства», – повідомив міністр Клімкін, який вважає маніпуляції, які виникли навколо «бандерівського питання» у Чехії, невідповідними. Міністр зауважив, що вони з'явилися, як тільки Україна вийшла на «дійсно позитивний трек із нашими польськими друзями» та щойно дещо вляглися пристрасі з Угорщиною. Клімкін подарував чеському колезі диск, що містить дані щодо репресованих українців за часів Чехословаччини. Диск підготований державним архівом СБУ та Інститутом національної пам'яті.

Україна останнім часом повертається до чеської політики. Минулого року у Києві перебувала з робочим візитом тодішня міністр оборони Карла Шлехтова, голова парламентського комітету з оборони Яна Чернохова, згодом відвідав Україну заступник голови парламенту Войтех Пікал. У складі його делегації був і відомий історик Павел Жачек. Цього року Україну відвідає делегація комітету чеського парламенту у закордонних справах. За даними Державної служби статистики України, упродовж січня-листопада 2018 року товарообіг між Україною та ЧР зріс на 24% та становив 1758,9 млн дол. США. Експорт з України в ЧР збільшився на 25,7% і становив 817,4 млн дол. США. Імпорт зріс на 22,3% та досяг рівня 941,5 млн дол. США.

унн

Коли потяг на Захід гуркоче...

Поїзд до Будапешта на зупиночній платформі Мукачево-захід.

«Укрзалізниця» продовжить формування міжнародних залізничних сполучень у 2019 році, зокрема запустить потяги до Берліна та словацького міста Кошице, повідомив міністр інфраструктури Володимир Омелян. Очільник «Укрзалізниця» Євген Кравцов додав, що в 2019-му компанія оновить 110 пасажирських вагонів, 46 з яких будуть новими, решта — «суттєво відреставрованими». Також Кравцов анонсував розробку системи пасажирських приміських перевезень у Києві. Одним із перших сполучень став поїзд між Києвом та аеропортом Бориспіль, який обслуговується рейковим

автобусом «Песа». Незважаючи на кілька затримок на самому початку руху 9 грудня 2018 року, за 2 місяці ним скористалися вже понад 100 тисяч пасажирів. Минулого року розпочав курсувати поїзд сполученням «Мукачево-Будапешт», цього року планують запустити ще один маршрут до сусідньої Словаччини – «Мукачево-Кошице». Поїзд до Угорщини відправляється двічі на день із новоствореної західної платформи у Мукачеві. Його специфіка у тому, що він рухається кілька десятків кілометрів вглиб України європейською колією, тому немає необхідності проводити тривалу процедуру заміни колісних пар на кордоні. Заповнюваність цього потяга складає 46 відсотків, а у різдвяно-новорічний період до нього додали додатковий вагон. «Будапештський потяг» під назвою «Латориця» перевіз 1235 пасажирів за станом на 14 січня, із Будапешта – 1297 починаючи від 9 грудня. Вартість квитка на потяг складає майже 800 грн. Угорська та українська залізничні компанії MAV можуть збільшити кількість вагонів до трьох, якщо попит на поїздки зростатиме. Із запровадженням безвізу «Укрзалізни-

ця» розвиває перевезення у західному напрямі. Загалом за минулий 2018 рік до країн Європейського Союзу їздило на 83% більше пасажирів «Укрзалізниця», ніж у 2017 році. Найпопулярнішими напрямками 2018 року стали Варшава та Перемишль. Поїзди за зазначеними напрямками завантажені на 90%. Наприкінці 2018 року почали курсувати безпересадкові вагони Київ-Вроцлав, вже згаданий Мукачево-Будапешт і Київ-Мінськ-Вільнюс-Рига, який планують продовжити до Талліна. Раніше також були запроваджені сполучення Київ-Бухарест, Здолбунів-Холм, Київ-Кошице та інші. Можливими є відкриття маршрутів Львів-Люблін, Хирів-Нижанковичі-Перемишль, Ужгород-Павлове-Кошице та інші. Також приватна компанія «Лео експрес» заявила, що планує продовжити курсування свого потяга Прага-Краків до Перемишля і української прикордонної станції Мостиська. Цей потяг виїжджав би чотири рази на день і всю відстань долав би за 9 год 45 хв. Загалом з України поїзди та безпересадкові вагони сьогодні курсують до шести країн Євросоюзу.

Український інститут відвідав Чехію

Олена Кухар, Моніка Коблерова та Володимир Шейко після зустрічі «Українського інституту» та «Чеських центрів», Прага, кінець січня 2019.

Працівники Українського інституту – державної установи, яка популяризуватиме у світі українську культуру – повернулися з чотириденної робочої поїздки до Чехії, організованої на запрошення «Чеського центру» з метою набуття досвіду. У Празі й Брні українці провели 16 зустрічей з представниками 12 інституцій та локацій, дали два інтерв'ю місцевим масмедіа. Метою поїздки було знайомство з механізмами роботи мережі «Чеських центрів» у світі. Чеські колеги відкрито поділилися з українцями з принципами програмування, стратегування, експер-

тиз тощо. За словами Олени Кухар, програмного менеджера УІ, «український інститут отримав від директорки департаменту культурної дипломатії «Чеських центрів» Моніки Коблерової пропозицію на інституційному рівні долучитися до одного з щорічних масштабних проєктів, присвяченого 30-річчю свободи в Чехії». Поїздки посприяли директор центрального офісу «Чеських центрів» Ондржей Черни та директорка «Чеського центру» в Києві Луція Ржегоржікова, а також Посольство України в ЧР. «Із паном Послом Євгеном Перебийносом ми детально обговорили перспективи організації виставок українських митців у провідних музеях міста та участь українських солістів і музикантів у ключових місцевих подіях, а також домовилися про підтримку літературних перекладів, яку Посольство вже започаткувало», – додала Олена Кухар. Також директор Українського інституту Володимир Шейко за участі посла провели зустріч із проректором Карлового університету в Празі Яном Шкргою та директором Інституту східноєвропейських студій Університету Станіславом Тумісом. Тут обговорювалося покращення українських студій в університеті. Також ця тема була предметом зустрічі

з українцями університетів Праги, Оломоуца та Брна. Українці зустрілися і з представниками місцевих культурних інституцій, зокрема театрами, й візуального мистецтва, обговорили присутність українського продукту в Чехії, пропонували чеським кураторам відвідати Україну та встановити професійні та творчі контакти. «Наш проєкт на 2019 рік – це рік української культури в Австрії, який проголошений на рівні керівництва наших країн. Ми зараз закінчуємо складати програму заходів так, щоб Україна у понад 30 заходах протягом року звучала на майданчиках і у ЗМІ Австрії, – додав Володимир Шейко в інтерв'ю «Радіо «Свобода». – Основна частина наших заходів переміщується на другу половину 2019 року. Ми будемо або повністю підтримувати, або співфінансувати присутність України, наприклад, на закордонних книжкових ярмарках, або на кінофестивалях, плануємо організувати серію гастролей сучасного українського театру з кількома сусідніми країнами, тобто будемо розширювати присутність, видимість України на культурній мапі світу. Це наша статутна важлива задача».

Вл. інф.

Президентські вибори: десятки кандидатів

Рейтинги кандидатів є різними і приблизними. Вони можуть коливатися – все залежить від компанії, яка проводила опитування і дати його проведення.

Центральна Виборча Комісія України завершила приймати документи для участі у президентських виборах 2019 року. Останній день прийому документів для реєстрації кандидатом у президенти був 3 лютого. У цей день документи до ЦВК подав чинний президент України Петро Порошенко. Також 3 лютого документи до ЦВК подав журналіст Дмитро Гнап, висунутий партією «Сила людей», а сестра нардепа Надії Савченко Віра Савченко принесла документи для реєстрації сестри, яка перебуває під вартою, але не внесла заставу в 2,5 млн грн. 2 лютого документи до ЦВК подали виключений із фракції «Народного фронту» нардеп Юрій Тимошенко, телеведуча Юлія Литвиненко, кандидат від партії «Патріот», економіст Андрій Новак, кандидат від партії «Воїни АТО» Сергій Кривоніс, лідер партії «Стабільність» голо-

ва Федерації футболу Маріуполя Василь Журавльов, экс-нардеп від Партії регіонів Володимир Олійник, який живе у Москві. Раніше кандидатами стали Геннадій Балашов (партія «5.10»), лікар Ольга Богомолець, экс-депутатка Інна Богословська, депутати від проросійської фракції «Опозиційний Блок» Юрій Бойко, Олександр Вілкул та Євгеній Мураєв, самовисуванець Микола Габер, колишній міністр оборони Олександр Гриценко, адвокат Олександр Данилюк, депутат Юрій Дерев'янок, журналіст Дмитро Добродомов, шоумен Володимир Зеленський, політик Сергій Каплін, лідер Соціалістичної партії, колишній мільйонер Ілля Кива, херсонський фермер і депутат Аркадій Корнацький, колишній заступник голови парламенту, об'єднаний кандидат від правих сил Руслан Кошулинський, депутат Віталій Купрій, лідер

Радикальної партії Олег Ляшко, колишній голова парламенту Олександр Мороз, экс-очільник СБУ Валентин Наливайченко, звинувачуваний у корупції митник та податківець Роман Насіров, міський голова Львова Андрій Садовий, підприємець Віталій Скоцик, экс-очільник СБУ Ігор Смешко, маріупольський промисловець Сергій Тарута, колишня прем'єр-міністр Юлія Тимошенко, экс-міністр екології Ігор Шевченко, директор гірськолижного курорту «Буковель» Олександр Шевченко. На рішення про реєстрацію кандидатами наразі також чекають самовисуванець Роман Безсмертний, кандидат від «Партії захисників України» Тарас Костанчук, кандидат від партії «Відродження» нардеп Віктор Бондар і кандидат від «Народного руху» нардеп Віктор Кривенко. Лідер музичного гурту «Океан Ельзи» Святослав Вакарчук відмовився від балотування. Останній день реєстрації кандидатами в президенти або відмови в реєстрації – п'ятниця 8 лютого. Скасувати участь можна буде до 7 березня, агітувати – до 29 березня. Перший тур виборів відбудеться 31 березня, якщо жоден кандидат не набере 50 відсотків голосів, то другий тур призначать на 21 квітня. Лідерами рейтингів соціологи називають чинного президента Петра Порошенка, экс-прем'єрку Юлію Тимошенко, телеведучого Володимира Зеленського, опозиціонера Юрія Бойка, экс-міністра оборони Анатолія Гриценка, дещо меншу популярність мають Андрій Садовий та Євген Мураєв, інші кандидати набирають менше 2 відсотків голосів майбутніх виборців.

еспресо

Заробітчанські мільярди й «чеські» мільйони

Міністр соціальної політики України Андрій Рева повідомив, що за перше півріччя 2018-го заробітчани перерахували своїм рідним з-за кордону 6,5 млрд доларів. Загалом грошові перекази в Україну від трудових мігрантів в 2018 році становили майже 11 млрд доларів, додала перший заступник голови Нацбанку Катерина Рожкова. «В Україну заробітчани пересилають кошти своїм рідним і близьким. Гроші витрачаються переважно на власне споживання». За дослідженнями соціологів, також заробітчанські кошти йдуть на оплату будівельно-ремонтних робіт, а також освіту, відпочинок чи лікування дітей, рідше – на відкриття й підтримання власного малого бізнесу. Утім, дана статистика не мусить бути повною, адже вона ґрунтується тільки на даних переказів і не враховує неофіційні перевезення готівки.

Підрахувати цю суму важко, та соціологи припускають, що сума неофіційних перевезень заробітчанської валюти може дорівнювати сумі офіційних переказів. «З огляду на вирівнювання рівнів зарплат в Україні, відновлення економічного зростання, а також надлишок ринків наших найближчих сусідів трудовими ресурсами, ми очікуємо уповільнення тенденцій трудової міграції», – заявила Рожкова. У той же час Нацбанк очікує подальшого номінального зростання доходів трудових мігрантів. Цікаво, що українці, які працюють на території Чеської Республіки, переказали на Батьківщину найбільше грошей порівняно з іншими іноземцями. Про це свідчать дані Чеського статистичного управління. За минулий рік іноземні робітники переказали з Чеської Республіки загалом 47,6 мільярда крон (1,8 мільяр-

да євро) в свої країни. Це приблизно на 17% більше, ніж у 2017 році... Одна третина від загального обсягу пішла в Україну, близько 22,5% – в Словаччину і 2,3% – до Німеччини. Тобто українці переказали на Батьківщину близько 15 мільярдів крон або 600 мільйонів євро. Окрім того, збільшилася і кількість грошей, які чеські працівники перевели з-за кордону на свою батьківщину. Ця сума сягла 83,8 мільярда крон (3,2 мільярда євро), що приблизно на 9% більше, ніж у попередній рік. Зокрема, найбільше чехи заробили в Німеччині – 38,7 мільярда крон або 1,49 мільярда євро, а на другому місці йде Австрія, звідки вони переказали 14 мільярдів крон або 540 мільйонів євро.

Наталія Міхєнко

Квота «Режиму Україна» зростає

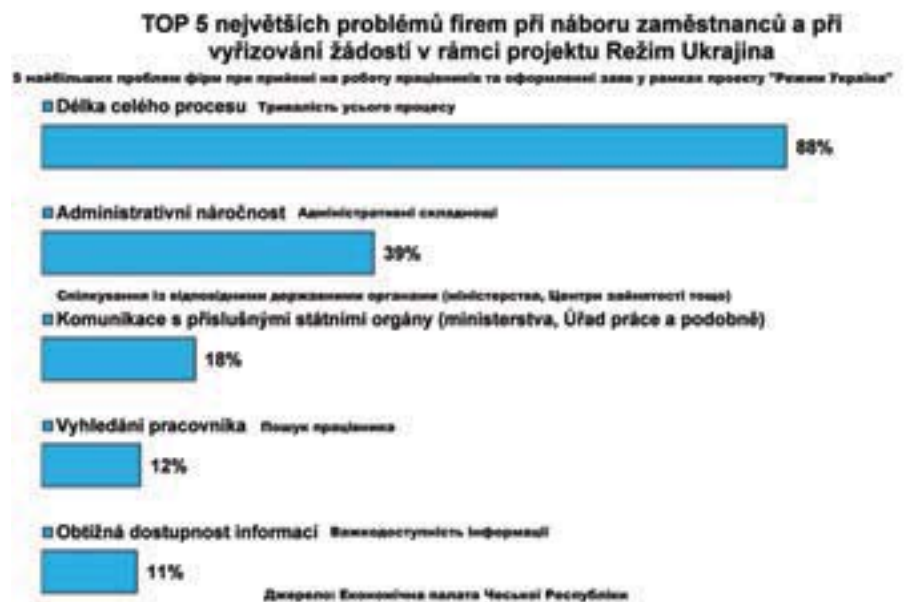
Збільшиться й кількість чиновників для оформлення заявок. А також адмінвнесок: «колек» коштуватиме 5 тисяч кч?

ТЕКСТ: ЯН ГРУБЕР, ЯН ПРОКЕШ

Чеський міністр закордонних справ Томаш Петржічек прагне подвоїти квоту для трудових мігрантів з України. Представники роботодавців вітають цей намір. Навіть профспілки цього разу не протестують. Матеріал, представлений Чернінським палацом до обговорення, ще має схвалити уряд. У такому разі від квітня цього року кількість трудових мігрантів у рамках так званого «Режиму Україна» збільшиться з 19,6 до 40 тисяч. Уряд у зв'язку з цим може набрати біля сотні нових чиновників, які б займалися оформленням документів для українських заробітчан. Це чеському бюджету коштувало б сотню мільйонів крон, які, утім, мають повернутися у вигляді адміністративних зборів та податків.

«Розвитку чеської економіки заважає нестача працівників, підприємства не можуть заповнити вакансії робочою силою. А економічна міграція може в короткостроковій перспективі вирішити проблему нестачі робітників, бо різниця між попитом та пропозицією настільки велика, що на сьогодні не існує багато варіантів інших рішень», – кажуть у міністерстві. «Режим Україна»¹ на практиці виявився добрим інструментом для цільової трудової міграції для окремих підприємств і дефіцитних робочих місць у сфері середньо – та низькокваліфікованої робочої сили. Як інформує газета «Господарські новини» із посиланням на джерела у Економічній палаті Чехії, рівень безробіття у країні зараз найнижчий у ЄС, і підприємства шукають головним чином слюсарів, верстатників, ремісників та водіїв. Петржічек на вимогу соціальних партнерів пропонує встановити зарплатні критерії для включення громадян України до програми. Та з огляду на відсутність згоди в правлячій коаліції він представить уряду два варіанти.

¹ Детальніше про це див. у старших числах нашого часопису, зокрема: КІЛ, ФШ, ТЗ. Не просто дешева робоча сила. Чеські роботодавці до українців практично не мають застережень, але розмірковують про сербів / Чужа Оксана. «Безвіз» і «безвіт». Чехи загалом і надалі ставляться до нас із пересторогою. Чому? // Пороги. – 2017. – № 8. – стор. 16-19. Режим доступу: <http://www.ukrajinci.cz/files/files/f10138-Porohy-8.2017.pdf>. Когут Марта, Ліщенко Юлія. Сутички між заявниками. Візовий ажіотаж перед чеським консульством у Львові не вщухає // Пороги. – 2017 – № 12. – стор. 18-19. Режим доступу: <http://www.ukrajinci.cz/files/files/f10349-Porohy-12.2017.pdf>.

У першому йдеться про задекларований рівень заробітної плати у кожній професії, у другому – у 1,2 рази вищий від гарантованої заробітної плати, що відповідає відповідним професійним групам, як це визначено урядовим положенням про мінімальну заробітну плату.

Профспілки погоджуються з першим варіантом. «Середній рівень заробітної плати повинен бути критерієм, все інше є лише спекуляцією з низькою заробітною платою», – каже голова Чеськоморавської конфедерації профспілок Йозеф Стржедула. «Однак збільшенню квоти для українських робітників має передувати глибока дискусія. Необхідно будувати економіку з більшою доданою вартістю, а не привозити дешеву робочу силу», – додав він з тим, що прихід іноземних працівників підвищує ризики росту злочинності і торгівлі бідністю у житловій сфері.

Перший варіант підходить і роботодавцям. «Спілка промисловців та транспортників детально стежить за тим, щоб фірми, які прагнуть найняти працівників у рамках «Режиму Україна», пропонували іноземцям середню заробітну плату, притаманну такій самій посаді в цьому регіоні. Якщо фірма запропонує менше, Спілка не включити її в «Режим Україна» і не опосередкує їй співробітників», – каже речниця Спілки Єва Велічкова.

Спілка звернулася до уряду з пропозицією скоротити тест ринку праці – тобто тривалість оприлюднення вакансії для громадян ЄС в базі даних центрів зайнятості до того, як її можна буде запропонувати в програму «Режим Україна». Йдеться про зменшення від тридцяти до десяти днів. «Уряд мав би піти назустріч навіть малим підприємцям і зменшити мінімальну кількість працівників для програми від десяти до шести. Ми також вимагаємо від уряду запровадити шестимісячний термін для іноземців, протягом якого вони не зможуть змінити місце роботи», – додала Велічкова.

«Режим Україна» функціонує від серпня 2016 року. Його суть полягає у тому, що чеська фірма підбере працівника в Україні, згодом звернеться у одну із організацій підприємців – переважно Економічну палату або Спілку промисловців, які допоможуть із оформленням документів і забезпечать місцем у черзі до консульства Чехії у Львові. Заявник таким чином може швидше і без зайвих витрат на хабарі чи посередникам отримати візу, яку згодом на місці, у Чехії, він переоформить у робітничу карту, і зможе легально працювати.

Квота проекту була збільшена двічі – від 3 800 до 9 600 осіб і згодом ще на 10 тисяч більше. Перший раз це відбулося за погодженням із профспілками, вдруге чеський уряд підвищив

Незаконний «закон Клучки» скасовано

квоту без будь-яких консультацій за пропозицією колишнього міністра зовнішніх справ Мартіна Стрпніцького. Соціал-демократи протестували проти такого рішення, оскільки «обіцяли у своїй програмі, що не дозволять знизити ціну чеської робочої сили за рахунок міграції з країн, що не входять до ЄС».

Однак тривалість оформлення документів все одно залишається високою – від 2,5 місяця до 4. Саме цей процес уряд збирається пришвидшити таким чином, що розіб'є річну квоту рівномірно на кожен місяць. Якщо кількість заявників з України перевищить місячний ліміт (на сьогодні це біля 1600 працівників), то решта заяв автоматично перейде на наступний місяць. Підвищення квот означатиме й кількості чиновників, які займатимуться заявами. Згідно з матеріалом, який нині перебуває на стадії консультацій, в міністерстві внутрішніх справ виникне біля 110 нових робочих місць, в міністерстві закордонних справ – 7, в інспекції праці – 15. Витрати на це становитимуть 96 мільйонів крон цього року, а наступного – 105 мільйонів. Та чеський бюджет матиме й прибутки. Кожен український трудовий мігрант сплачує нині тільки за подачу документів на візу 2500 чеських крон. Якщо парламент схвалить новий проект закону про перебування іноземців у ЧР, адміністративний внесок зросте удвічі. Прості розрахунки показують, що прибутки бюджету становитимуть ті ж 102 мільйони крон. Інші мільйони сплачуватимуть заробітчани та їхні роботодавці у вигляді податків. З даних Чеської статистичної служби випливає, що працевлаштування іноземців набагато вигідніше чеським працедавцям, ніж надання роботи чехам. Так, громадяни України отримують в середньому 25487 чеських крон, що приблизно на шість тисяч менше середньої заробітної плати, яку отримують громадяни Чехії. Дещо менше отримують працівники з Монголії – 23919 крон, та з В'єтнаму, які в середньому мають 24813 крон. «Найдорожчими іноземцями» є німці, середня заробітна зарплата яких становить 123618 крон. Чеські центри зайнятості наприкінці минулого року реєстрували 231 534 шукачів роботи. Це приблизно на п'ятдесят тисяч осіб менше, ніж рік тому. Це – найнижчий показник у Чехії за останні 22 роки. Роботодавці пропонували 324 410 вакансії, з них 229 030 вакансій були придатними для іноземців. Більшість вакансій були у Празі (67323), Середньочеському (48 071), Пардубицькому (35590) та Пльзенському краях (34 866).

Конституційний суд Чехії скасував спірні частини закону про перебування іноземців в ЧР, які піддавалися критиці і які любивав колишній міністр внутрішніх справ, соціал-демократ Мілан Хованец у співпраці зі своїм партійним колегою Вацлавом Клучкою. За пропозицією групи з вісімнадцяти сенаторів на чолі з Вацлавом Ласкою суд скасував ті положення закону, які обмежували судовий перегляд справи у випадку позбавлення іноземців свободи, а також права на возз'єднання сім'ї для іноземців.

Поправка до закону була прийнята за минулого складу парламенту¹. Вона зобов'язала суди не розглядати законність затримання іноземців, якщо їм був виданий наказ на виїзд або призначена депортація. «Можливість встановлення законності позбавлення свободи завжди має бути надана завдяки судовій владі, а також з метою громадського контролю за діяльністю виконавчої влади», – пояснив рішення Конституційного суду суддя-речник Людвік Давід.

Як повідомляє «Денік Референдум», Конституційний суд констатував, що поправки Клучки не відповідали положенням Хартії основних прав і свобод, як і зазначали правозахисники, наприклад, Рада з прав людини або Чеська асоціація адвокатів. Хартія надає іноземцям ті ж права і свободи, як і чеським громадянам. На практиці поправки Клучки означали скасування можливості встановлення законності і унеможливлення відшкодування. А обов'язковою умовою для відшкодування збитків є те, щоб суд спочатку скасував або змінив незаконне рішення. Судді також скасували положення, яке наказувало не розглядати заяв іноземців або іноземок, які легально перебували в Чеській Республіці і одружилися тут, та, не змінюючи мети перебування на возз'єднання сім'ї, звертались по дозвіл на постійне проживання або тимчасове перебування. Бувало, що у цій простій формальності чиновники вбачали незаконне перебування і видавали іноземцеві виїзний наказ. Скасовані поправки колишніх міністра та депутата вже під час підготовки та обговорення були скандальними. Вони пройшли без обговорення на Законодавчій раді уряду і без належної міжвідомчої процедури висловлення своїх ідей загальними фразами про поточну ситуацію у сфері безпеки та про висновки Аудиту національної безпеки. Клучка не зважав на критичні зауваження правозахисних організацій і заявляв, що його поправка «є юридично досконалою». Парламент, зрештою, прийняв поправку до закону на початку квітня минулого року, а в червні вона також подолав і вето Сенату, який її повернув на повторний розгляд.

Радек Кубала

¹ Детальніше про це йшлося в нашому часописі два роки тому: Волински Маша, Фалтова Магда. «Припекти» іноземцям. Депутат пропонує знехтувати елементарними конституційними правами «заради безпеки» // Пороги. – 2017. – № 2. – стор. 18. Режим доступу: <http://www.ukrajinci.cz/files/files/f9788-Porohy-2.2017.pdf>. Див. також: Юречкова Адела. Чехія стане безпечнішою? Новий закон про перебування іноземців – ляпас правам людини і гальмо інтеграції // Пороги. – 2017. – №7. – стор. 18. Режим доступу: <http://www.ukrajinci.cz/files/files/f10107-Porohy-7.2017.pdf>.

Леонід Плющ

На карнавалі історії

Leonid Pljušč: Na karnevalu dějin

Ім'я Леоніда Плюща (1939-2015), визначного дисидента радянської ери, пов'язане передусім із жертвами зловживання психіатрією для боротьби з інакомисленням.

Книга виникла за

ініціативою паризького видавництва Seuil, яке звернулося до Леоніда Плюща з проханням розповісти про себе та про свій спротив радянському режиму. Мемуари автор написав російською мовою безпосередньо після виїзду на еміграцію у 1976-тому році. У книзі Леонід Плющ описав своє життя: дитинство,

молодість, педагогічну діяльність, роботу в академічному інституті, зацікавленість у парапсихології, телепатії, теорії ігор, перехід у опозицію до режиму, розвиток самвидаву, переслідування КДБ, закриття у психіатричній лікарні та еміграцію.

Щодо обставин виникнення книги спогадів автор зазначив: «Розділ про «психушку» – найкоротший. Я не мав внутрішньої сили писати про це, адже я щойно покинув стіни психіатричної в'язниці». Книга Плюща наближає погляд на світ, формований у радянський час: впевнені, відповідні до наперед даного зразка поведінка та переконання, стереотипи про уніфіковану «радянську людину». Водночас окреслює характер та межі нібито ліберального періоду Хрущова та владу Брежнєва.

Примус до лікування «неугодних громадян» у «психушках» автор розумів однією із суттєвих ознак тоталітаризму: «Адже це так просто – взяти й оголосити тих,

хто має інші переконання, психічно хворими». Важливість боротьби за права людини Леонід Плющ описав коротко: «Кожен рух – національний, релігійний, соціальний або інший – мав свою історію, свої принципи, свої особливості. Але в процесі свого розвитку він обов'язково дозрівав до спільного знаменника – до оборони прав людини, адже було зрозуміло, що без дотримання загального права на свободу слова, друку, масових зібрань, товариств – кожен з них не може досягти своєї мети».

Книга є свідомим ще однієї боротьби – Тетяни Житникової-Плющ за порятунк свого чоловіка. Додаток, який є невід'ємною частиною книги, складається з колажів, які містять її листи та скарги, які були адресовані різним установам, відповіді на них, а також додатково написані коментарі. Видавництво: «Тріада»; рік видання: 2018; мова: чеська; ціна 422-469 Кч.

Лесь Белей

План порятунку України

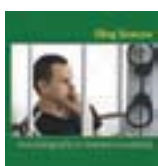
Українська реальність може дати фору найвигадливішим фантазерам. Жанр «Плану порятунку України» можна охарактеризувати як абсурдний реалізм. Причому йдеться не про абсурдизацію реальності, а про реалістичність абсурду. «Це не просто збірка оповідань «за життя». Насправді це стислий, але дуже інформативний архів епохи, у якій ми, сучасні українці, маємо нагоду жити й діяти. Хаос та оптимізм, дикунські надії, осмислення та підозри, фіксація й тлумачення, кодифікація та ідентифікація, зрада й перемога. Кожне окреме оповідання схоже на антропологічну вилазку або на якусь краєзнавчу пригоду. Усі ж разом вони утворюють цілісний лабораторно-сатиричний звіт з експедиції по джунглях українського неофольклору. Звичайно ж, ніяких конкретних планів або рецептів порятунку країни в книзі нема, але є смак, є забарвлення, фактура й текстура щоденної реальності. Украй проблемної, місцями шизофренічної,

але симпатичної й навіть перспективної. Гадаю, ця збірка не лише додасть вам +100 балів до розуміння «хто ми, що ми, і чому так», але й добре розважить. І це першочергово, адже в ній багато гумору, тонких життєвих спостережень і кумедних несподіванок», – пише про книгу художник Іван Семесюк. Блогер Vandy Sholtes додає: «Лесь Белей ми знаємо як досить серйозного гуманітарія, поета, перекладача й лінгвіста. Та вже з перших сторінок виявляється, що в книзі він показав себе з іншого боку. І досить несподіваного. Свої лінгвістичні таланти, чи, так би мовити, здібності до гри зі словами, поняттями та сленгосуржиком, Лесь тут юзає на повну катушку. І напрямок та мету цієї гри видно відразу — це гумор, стьоб, сарказм та пародія. Бо оповідання й п'єси реально смішні. А ще — дуже сучасні». Видавництво: «Люта справа», рік видання: 2018, кількість сторінок: 336, ціна: 130 грн.

Олег Сенцов

Автобіографія (в літературному вигляді)

Oleg Sencov: Autobiografie (v literarni podobe)

«Я народився в понеділок, тринадцятого. Саме тому й маю таке прекрасне життя. Дитинство було таким, яким дитинство буває – яскравий час. Я виріс у селі, в напівінтелігентній сім'ї: мати була вчителькою, а батько – водієм. Ми не були багатими, але нічого поганого я не пам'ятаю»,

– починає розповідати про своє життя український режисер Олег Сенцов, засуджений в Росії до 20 років ув'язнення за тероризм і опір російській анексії Криму. Його спогади вийшли у жовтні 2018 року, коли Сенцов після 144 днів вирішив припинити голодування у в'язниці на півночі Сибіру, оскільки йому погрожували приймати їжу насильно. На погіршення стану його здоров'я звертав увагу ряд митців та

політичних діячів у всьому світі, а також Чеський центр Міжнародного ПЕН-клубу. Він і видав його книгу в едіції «Бібліотека ПЕН-клубу», яку з російської переклала Петрушка Шустрова. Книгу можна замовити за адресою dana.mojzisova@seznam.cz та за тел. 605253234, або придбати в офісі ПЕН-клубу: Коловратський палац, Овочни трг 6, 110 00 Прага 1. Ціна: 45 крон.

Станіслав Комарек

Чоловік як еволюційна інновація?

Книжка присвячена природі та сексуальності чоловіків, їхній поведінці у найрізноманітніших ситуаціях війни та миру, виникненню та організації чоловічих колективів, ставленню чоловіків

до жінок та до інших чоловіків, зміні образу чоловіка у плині історії і багатьом іншим темам, зокрема й глибоко табуйованим. У Чехії це видання, як і багато інших книжок професора Станіслава Комарека, стало науково-популярним бестселером завдяки глибокій ерудиції автора у біології та суспільних науках, свіжості й неупередженості його погляду на світ і особливому «комареківському» стилю – дещо провокативному і сповненому гумору та іронії. Видання призначене для всіх чоловіків та жінок – від вісімнадцяти років і до благих літ. Станіслав Комарек – чеський біолог, філософ і письменник. Народився у 1958 році у Індржіховому Градці, та у 1983 році був змушений емігрувати до Австрії. Працював там у Природничому музеї, Міністерстві сільського господарства та в Зоологічному інституті Віденського університету. Від 1990-го року – на Природознавчому факультеті Карлового університету в Празі. Від 2001 року – професор філософії та історії природознавства. Автор своєрідних есе, а також поет, антрополог, історик біології. Його цікавлять стосунки природи та культури, біологічною естетикою. Регулярно пише до чеських наукових та науково-популярних журналів. Видавництво: «Апріорі». Рік видання: 2018. Мова: Українська. Переклад: Олена Крушинська, Тетяна Окопна. Кількість сторінок: 432. Ціна на сторінках інтернет-книгарні «Є»: 153 грн.

Макс Кідрук

Де немає Бога

Люди – соціальні істоти. Існування суспільства неможливе без співпраці, розуміння та дотримання справедливості. Та чи існує це все поза соціумом, коли людина опиняється на межі життя та смерті? Доведена до відчаю українка

з великою сумою грошей, яка ігнорує дзвінки від чоловіка. Росіянин-пілот, який намагається приборкати аерофобію після загибелі коханки в катастрофі рейсу МН17. Найвідоміший політик Баварії на піку кар'єри, який ненавидить свою роботу. Гравець американської Національної футбольної ліги, життя якого розвалилося після одного невдалого розіграшу. Таємний папський кардинал, який прямує до країни, де офіційно не існує Католицької церкви... Незнайомці з різними долями. Єдине спільне для них – рейс 341, і він веде до найбільшого випробування у їхньому житті... Новий роман Кідрука описує різні проблемні території світу (розбещення священиками дітей, підпільні операції з нелегальними донорами, наркотики тощо) і водночас включає в ці теми Україну та її проблему війни. Роман написаний за всіма канонами утримання відчуття напруги. Це спроба збагнути, чи є всередині нас щось таке, що втримує від перетворення на звірів у місці, де не діє мораль. Макс Кідрук — український письменник, мандрівник і популяризатор науки. Автор книжок «Не озирайся і мовчи», «Жорстоке небо», «Твердиня», діалогії «Бот», а також роману «Зазирни у мої сни», який увійшов до короткого списку премії «Книга року ВВС 2016». Його твори перекладено польською, російською, німецькою та чеською мовами. Видавництво: «Книжковий Клуб Сімейного Дозвілля», рік видання: 2018, кількість сторінок: 480, ціна: 125.00 грн, електронна книга: 63 грн.

Юрій Андрухович

Коханці Юстиції

«Патріарх української літератури» цей роман писав 27 років. На перший погляд – це не роман, а вісім з половиною оповідань, зв'язаних не сюжетно, а загальними настроєм і ат-

мосферою. Остання розповідь об'єднує і пояснює всі попередні. Описані події відбуваються в VII-XX століттях у Галичині. Читач побачить злочинців, котрі постали перед судом імперій-окупантів: австро-угорською, польською, німецькою, радянською. У книзі описані не тільки жахливі й огидні злочини, а й слабкості та пристрасні захоплення злочинців. Покарання за них не завжди є об'єктивними, але часто жахливими. Більшість персонажів мали реальні прототипи, також, як і їхні злочинні діяння. Під час написання автор ґрунтувався на архівних матеріалах. Але це не наукова історична праця, тому Ю.Андрухович часто використовує алюзії на деякі історичні факти. Книга буде цікава всім, хто ще не знайомий з творчістю Юрія Андруховича і тим, хто добре його знає, цінує і чекає на нові твори. Захопить цей твір і любителів постмодернізму, представником якого в українській літературі вважають Ю.Андруховича європейські літературні критики. Видавництво: «Книги – XXI», «Meridian Czernowitz», рік видання: 2018, кількість сторінок: 304, ціна: 240 грн.

Таня Мальярчук

МОХ NOX

Ця химерна книжка переносить у чорно-білу реальність майбутнього, де над руїнами людської цивілізації ширятимуть дивні рукокрилі істоти. «Мох Nox» не назвеш суто дитячою книжкою – це універсальний твір з подвійним дном. Невеличкий всесвіт «Мох Nox» блискуче сконструйований, екзистенційні й соціальні проблеми

героїні близькі й дітям, і дорослим, а книжка відкрита для інтерпретації. Адже у пам'яті живуть не історичні хроніки, а казки та легенди. Ми часами забуваємо про це, коли говоримо, що з українською дитячою літературою все значно краще, ніж з дорослою. Просто дитяча література рідше за дорослу забуває, чим вона має бути. Дитяча література цілить в усіх читачів без винятку. Вона за замовчуванням створюється як текст із подвійним дном. І рівень цього подвійного дна

не зміг обіграти жоден постмодерніст. Якщо вам потрібен блискучий, доречний і цікавий текст – то ось він. Видавництво «Старого Лева», ілюстрації: Катя Слонова, вік: діти, 11-15, рік видання: 2018, к-ть сторінок: 120, ціна: 120 грн.

Nicolas de Gogol – Ukrainien

Микола Гоголь і довга
чеська «українська ніч»

ТЕКСТ: Оксана ПЕЛЕНСЬКА

«Чи знаєте ви українську ніч? О, ви не знаєте української ночі! Придивиться до неї: з середини неба дивиться місяць. Безмежне склепіння небесне розійшлося, розширилося іще безмежніше. Горить і дихає воно. Земля вся у срібному світлі; а дивне повітря віє і теплом, і прохолодою, і дихає млостю, і розливає океан пахощів. Божественна ніч! Чарівлива ніч!»

Ніхто краще й духовніше не описав «українськість» української ночі, ніж Микола Гоголь. У цьому твердо був переконаний Євген Маланюк – один із найвідоміших українських поетів міжвоєнної Праги. У своїй праці «Нариси з нашої культури» (1954 року) саме він пише про «українськість» «єдиного-неподільного» Миколи Гоголя, в якого «навіть помішки з «Мертвих душ» є українськими поміщиками, з українським характером». І що також важливо – для Маланюка Гоголь назавжди залишається «в річищі українського не так літературного (бо він був перерваний), як культурного процесу».

Відомо, що Гоголеве життя минуло в мандрах, життя в дорозі привело його й до Чехії. У пошуках затишку для тіла й душі, на ці землі він повертався багато разів.

Мабуть, серед українських письменників чеськими землями він мандрував найбільше. Вперше Микола Гоголь дістався до Чехії влітку 1839 року, зупинився в готелю «Стара пошта» на Малій Страні, а 16 липня вирушив «на води», до курортного містечка Марієнбад – нині Маріанске Лазне (Mariánské Lázně). Відтоді курортні містечка – Марієнбад, Карлсбад (нині Карлові Вари), а також північно-моравський водний курорт Грєфенберг (нині Єсенік) особливо припали Миколі Гоголеві до душі. Не дивно, що вже наступного, 1840 року в червні Микола Гоголь знову приїхав до Грєфенбурга, а звіттія наприкінці місяця помандрував до Карлсбаду. Там у місцевому санаторії в книзі пацієнтів залишив французькою мовою запис «Nicolas de Gogol – Ukrainien».

У 1842 році Гоголь знову в Празі, а через три роки, в липні 1845 року приїжджає до Карлсбаду, звіттія – до Праги. Тоді Микола Гоголь відвідав Національний музей, де познайомився з одним із найвідоміших пражан, бібліотекарем Музею, письменником і національним будителем Вацлавом Ганкою (Václav Hanka, 1791–1861). З властивим йому гумором залишив Ганці побажання: «Вячеславу Вячеславовичу жити ще сорок шість років до сотні». Нині авторський рукопис як один із важливих прижиттєвих документів Гоголя зберігається в архіві Національного музею в Празі.

Чеські письменники цікавились, знали і високо цінували творчість Миколи Гоголя. Відомий чеський поет, журналіст і політик Карел Гавлічек Боровський (1821–1856) ставив творчість Гоголя найвище. У листі до письменника й історика Карла Владіслава Запа (К.В. Зап – перший перекладач творів Гоголя на чеську) 24 жовтня 1843 року він, зокрема, зазначив: «Донині знаю тільки Гоголя: всі інші (і з Пушкіним) є, так би мовити, «imitatorum rescus» (услесливі імітатори – ред.). До речі, в листі прізвище Гоголя К.Г. Боровський написав як «Hohol»: «Pokud znam jen Hohola...»

До кола українських письменників, які творили російською мовою, зараховує Миколу Гоголя відомий чеський поет і перекладач Ян Владіслав: «Україна не є лиш культурним додатком Росії, а само-

стійною культурною областю, що вносить великі культурні цінності включно з творчістю тих українців, які писали російською, взяти хоча б Гоголя».

З особливим пієтетом до творчості Миколи Гоголя ставився також відомий український філософ Дмитро Чижевський, який присвятив йому багато своїх праць. Зокрема, в дослідженні «Гоголь як художник і мислитель» Чижевський звертає увагу на велику кількість українських слів у його творах – близько 200, на «ритміку української пісні і думи, а також і української прозової мови», говорить про «Сковороду, Гоголя або Юркевича, як про типових представників національного українського характеру».

Микола Гоголь – всесвітній мандрівник, був емігрантом усюди, і в Петербурзі, і в Празі, в Парижі, і в Римі, з особливою радістю приїжджав до Києва, за яким сумував.

В одному з листів до близького приятеля Михайла Максимовича з тугою закликає: «Бросьте в самом деле кацапию, да поезжайте в гетманщину. Я сам думаю то же сделать и на следующий год махнуть отсюда. Дурни мы, право, как рассудишь хорошенько! Для чего и кому мы жертвуем всем? Едем! Сколько мы там насобираем всякой всячины! всё выкопаем!». Але не сталося, Микола Гоголь попрямував до Петербурга, «Хотя душа сильно тоскует за Украиной, но нужно покориться...».

Нікому не прийде в голову називати чеха Франца Кафку німецьким письменником тільки тому, що він писав німецькою. Так само Володимир Набоков, який писав англійською («Моя голова розговаривает по-английски, мое сердце – по-русски, и мое ухо – по-французски») був і залишається російським письменником. І дрогобичанин Бруно Шульц належить до українського літературного процесу, хоча знамениті «Цинамонові крамнички» й написані польською.

Також Миколу Гоголя із Сорочинців не треба забирати з української літератури тільки тому, що він писав російською. Адже і довгі чеські «українські ночі» провів у Карлсбаді «Nicolas de Gogol – Ukrainien».

Авторка є дослідницею, працює в українській редакції «Радіо Свобода»

Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 12/2018-2019, рік XXVI-XXVII. Підписано до друку 4 лютого 2019 року. Ел. пошта: porohy@seznam.cz. Інтернет-адреса: www.ukrajinci.cz/ua/casopys-porohy/, реєстрація: МК ЧР/7044. Номер готували: Богдан Райчинець, Мирослав Годечек, Олег Павлів, Наталія Лисенко, Ярослав Файзулін, Зузана Хронова, Ян Прокеш, Оксана Пеленська («Радіо «Свобода»), Оксана Лівінський. Використовуються повідомлення інформагентств та ілюстрації з відкритих джерел. Художнє оформлення та верстка: Тереза Меленова. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і виправляти мову, не поділяти поглядів автора. Рукописи не повертаються. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: спільнота «Українська ініціатива в ЧР», ДНМ, Воцелова 3, 12000, Прага 2, ЧР; зареєстрована Міським судом у Празі, номер документа L 6121; контакт: uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz; тел.: +420221419821; ід. номер: 60448296. Розрахунковий рахунок: 1925774379/0800. **Porohy** – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12-krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «porih» – říční práh. Č. 12/2018-2019, ročník XXVI-XXVII. Uzávěrka: 4. února 2018. E-mail: porohy@seznam.cz, web: www.ukrajinci.cz/cs/casopys-porohy/, registrační číslo: MK ČR/7044. Číslo připravili: Bohdan Rajčinec, Miroslav Hodeček, Oleh Pavliv, Natalie Lysenko, Jaroslav Fajzulín, Zuzana Hronová, Jan Prokeš, Oksana Pelenská (rozhlas RFE/RL), Oksana Livinsky. Používáme zprávy informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. Grafika: Tereza Melenová, www.gd3.cz. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: spolek Ukrajinská Iniciativa v ČR, sp. zn. L 6121 vedená u Městského soudu v Praze, adresa: DNM, Vocelova 3, 12000, Praha 2, ČR. uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz. Tel.: +420221419821. IČO: 60448296, číslo účtu: 1925774379/0800.

КУРС

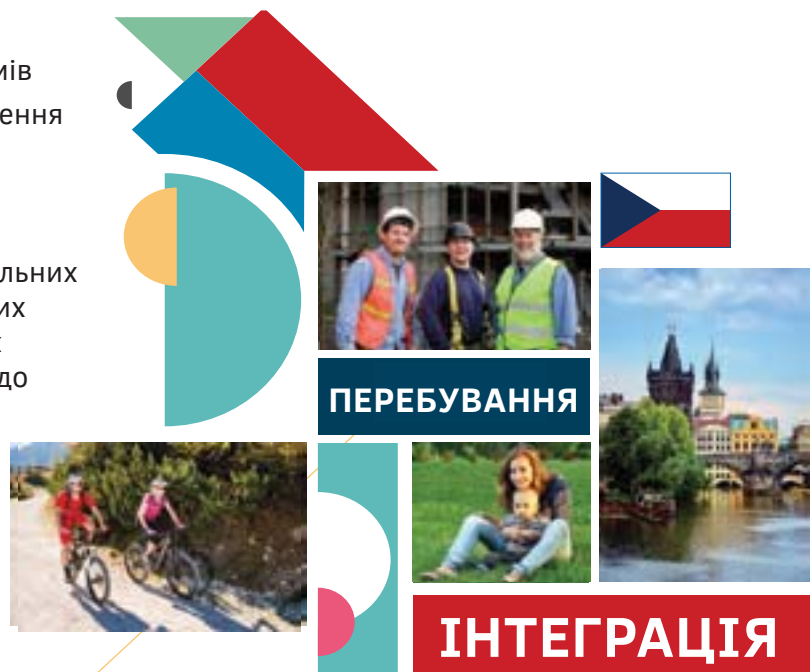
„ЛАСКАВО ПРОСИМО ДО ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ“

ДЛЯ НОВОПРИБУЛИХ ІНОЗЕМЦІВ – ГРОМАДЯН ТРЕТИХ КРАЇН

Запрошуємо Вас взяти участь в адаптаційно-інтеграційному курсі, де Вам буде надана вся необхідна інформація щодо перебування та життя в Чехії.

У рамках курсу Ви отримаєте безкоштовну інформацію та друковані матеріали про:

- Закони про перебування
- Освіту та визнання дипломів
- Працевлаштування та ведення бізнесу
- Медичне та соціальне страхування
- Контакти юристів та соціальних працівників в Інтеграційних центрах та неприбуткових неурядових організаціях, до яких можна звертатися за безкоштовними порадами

Не покладайтеся на інформацію з других рук та не платіть за неї зайві гроші!

Усний переклад забезпечено.

Дата: Субота 16.2.2019, від 9:30 до 17:30 год.

Місце: DNM ,Vocelova 3, 4 поверх, зал для переговорів, Praha 2

Реєстрація: www.vitejtevcr.cz,

kurzy@vitejtevcr.cz, 775965571

www.facebook.com/vitejtevcr

Щиро запрошуємо на український вечір "Маланка 2019"

23 лютого 2019

зал: "Kulturní centrum Novodvorská"
Novodvorská 151, Praha 4
початок: 18.00 год.

**культурна програма
танці
українські страви
лотерея**

Інформація:

www.ukrajinci.cz

uicr@centrum.cz

777/212237

